

DPN 5904

Title : बुद्धि चानक नीतिसास्त्र संग्रह

BUDDHA CĀNAKA NĪTĪ ŚĀSTRA
SANGRAHA

Run. No. 6595

Cat. No.

Micro. No.

Subject नीति / नीतिशास्त्र

Religion : Hindu / Bauddha

Language : Skt. / New. / Nep. / Skt. - New. / Maith. - New. / New. - Nep. /

Size in cms. 21.5 x 9.8

Folios 59
(missing 10)
Chapt. / act

Lines (in a page) 7

Compl. / Incompl.

Author / translator

Scribe / donor

Date: NS / SS / VS / KS

Ruler / place

Script : New. / Dev. / Bhuji. / Ran. /

Illus. :

अन्तिमयु बुद्ध्यात पूजा आयेतु ध्यातः गु
लिपा शिव तनातः गु

Material : palmleaf / paper / thiyasaphu / one side yellow

Condition : fine / damaged by worms, rats, water /

Beginning, colophon, post-colophon :

↓
श्रीगणेशाय नमः ॥ ॥ ...

यो साहस परध्यापये धर्म ~~कर्म~~ कर्म, कार्य कर्म, धर्म कर्म, धर्म कर्म

0 cms.

5

10

15

20

जान्या होवा ॥

समाप्ति / Colophon

स्वयंभु श्रीबुद्धज्जा गुरु एतं साह द्वयं चान्न महाविहारे जान्या होवा

होवायावे हो ॥ ध्वज ५ १०० ॥ ३०० ॥

इति श्री चान्ने मिते एतद् एतद् मृत्ति सतकं समाप्तः ॥

श्री

मन्त्र

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥

श्री गणेशाय नमः

श्री कृष्णाय नमः ॥ १४ ॥

Cms.

5

10

15

20

२५
 १५
 १०
 ५
 ०
 ५
 १०
 १५
 २०
 २५
 ३०
 ३५
 ४०
 ४५
 ५०
 ५५
 ६०
 ६५
 ७०
 ७५
 ८०
 ८५
 ९०
 ९५
 १००
 १०५
 ११०
 ११५
 १२०
 १२५
 १३०
 १३५
 १४०
 १४५
 १५०
 १५५
 १६०
 १६५
 १७०
 १७५
 १८०
 १८५
 १९०
 १९५
 २००
 २०५
 २१०
 २१५
 २२०
 २२५
 २३०
 २३५
 २४०
 २४५
 २५०
 २५५
 २६०
 २६५
 २७०
 २७५
 २८०
 २८५
 २९०
 २९५
 ३००
 ३०५
 ३१०
 ३१५
 ३२०
 ३२५
 ३३०
 ३३५
 ३४०
 ३४५
 ३५०
 ३५५
 ३६०
 ३६५
 ३७०
 ३७५
 ३८०
 ३८५
 ३९०
 ३९५
 ४००
 ४०५
 ४१०
 ४१५
 ४२०
 ४२५
 ४३०
 ४३५
 ४४०
 ४४५
 ४५०
 ४५५
 ४६०
 ४६५
 ४७०
 ४७५
 ४८०
 ४८५
 ४९०
 ४९५
 ५००
 ५०५
 ५१०
 ५१५
 ५२०
 ५२५
 ५३०
 ५३५
 ५४०
 ५४५
 ५५०
 ५५५
 ५६०
 ५६५
 ५७०
 ५७५
 ५८०
 ५८५
 ५९०
 ५९५
 ६००
 ६०५
 ६१०
 ६१५
 ६२०
 ६२५
 ६३०
 ६३५
 ६४०
 ६४५
 ६५०
 ६५५
 ६६०
 ६६५
 ६७०
 ६७५
 ६८०
 ६८५
 ६९०
 ६९५
 ७००
 ७०५
 ७१०
 ७१५
 ७२०
 ७२५
 ७३०
 ७३५
 ७४०
 ७४५
 ७५०
 ७५५
 ७६०
 ७६५
 ७७०
 ७७५
 ७८०
 ७८५
 ७९०
 ७९५
 ८००
 ८०५
 ८१०
 ८१५
 ८२०
 ८२५
 ८३०
 ८३५
 ८४०
 ८४५
 ८५०
 ८५५
 ८६०
 ८६५
 ८७०
 ८७५
 ८८०
 ८८५
 ८९०
 ८९५
 ९००
 ९०५
 ९१०
 ९१५
 ९२०
 ९२५
 ९३०
 ९३५
 ९४०
 ९४५
 ९५०
 ९५५
 ९६०
 ९६५
 ९७०
 ९७५
 ९८०
 ९८५
 ९९०
 ९९५
 १०००

प्रणामशिरसाविष्णुः त्रैलोक्याधिपतिप्रभुः नानासासं
 वतंवक्षराजनीतिसमुच्चयः ॥ त्रैलोक्यकाभधिपतिश्रीनारायणनाराईः नमः
 उदि ॥ स्कारगणिः नानाशास्त्रमाहिः कोराजनीतिकाकुरामकहंदु १ ॥ अक्षी
 १ ॥ तैवमिदंसासं नरोत्तमस्यतितत्त्वः धर्मोऽपदेविनयंकार्यकार्यभुभाभु
 मं ॥ योशास्त्रपद्यापदिः धर्ममधर्मकार्यभकार्यभुभनभुभः नान ॥ नान
 भनाननान्याहोला २ ॥ तदहंसंप्रवक्ष्यामिनाराणहितकाम्यया येनपु
 नाप्रवर्द्धते मात्रैवहिंकारणा ॥ मनुष्यहरुकाहितगर्नकामनालेसक

५
 १०
 १५
 २०
 २५
 ३०
 ३५
 ४०
 ४५
 ५०
 ५५
 ६०
 ६५
 ७०
 ७५
 ८०
 ८५
 ९०
 ९५
 १००
 १०५
 ११०
 ११५
 १२०
 १२५
 १३०
 १३५
 १४०
 १४५
 १५०
 १५५
 १६०
 १६५
 १७०
 १७५
 १८०
 १८५
 १९०
 १९५
 २००
 २०५
 २१०
 २१५
 २२०
 २२५
 २३०
 २३५
 २४०
 २४५
 २५०
 २५५
 २६०
 २६५
 २७०
 २७५
 २८०
 २८५
 २९०
 २९५
 ३००
 ३०५
 ३१०
 ३१५
 ३२०
 ३२५
 ३३०
 ३३५
 ३४०
 ३४५
 ३५०
 ३५५
 ३६०
 ३६५
 ३७०
 ३७५
 ३८०
 ३८५
 ३९०
 ३९५
 ४००
 ४०५
 ४१०
 ४१५
 ४२०
 ४२५
 ४३०
 ४३५
 ४४०
 ४४५
 ४५०
 ४५५
 ४६०
 ४६५
 ४७०
 ४७५
 ४८०
 ४८५
 ४९०
 ४९५
 ५००
 ५०५
 ५१०
 ५१५
 ५२०
 ५२५
 ५३०
 ५३५
 ५४०
 ५४५
 ५५०
 ५५५
 ५६०
 ५६५
 ५७०
 ५७५
 ५८०
 ५८५
 ५९०
 ५९५
 ६००
 ६०५
 ६१०
 ६१५
 ६२०
 ६२५
 ६३०
 ६३५
 ६४०
 ६४५
 ६५०
 ६५५
 ६६०
 ६६५
 ६७०
 ६७५
 ६८०
 ६८५
 ६९०
 ६९५
 ७००
 ७०५
 ७१०
 ७१५
 ७२०
 ७२५
 ७३०
 ७३५
 ७४०
 ७४५
 ७५०
 ७५५
 ७६०
 ७६५
 ७७०
 ७७५
 ७८०
 ७८५
 ७९०
 ७९५
 ८००
 ८०५
 ८१०
 ८१५
 ८२०
 ८२५
 ८३०
 ८३५
 ८४०
 ८४५
 ८५०
 ८५५
 ८६०
 ८६५
 ८७०
 ८७५
 ८८०
 ८८५
 ८९०
 ८९५
 ९००
 ९०५
 ९१०
 ९१५
 ९२०
 ९२५
 ९३०
 ९३५
 ९४०
 ९४५
 ९५०
 ९५५
 ९६०
 ९६५
 ९७०
 ९७५
 ९८०
 ९८५
 ९९०
 ९९५
 १०००

हं मनुष्यतारिः सास्त्रलेः भासाहेहितग्याः योसात्रलेपनिहितगर्दन्
 १ ॥ मुलसूत्रंप्रवक्ष्यामि चानक्येनतुभाषितं येनविज्ञातमात्रेनसर्व
 जत्वंहिजायते ॥ मुलसूत्रकोकुरामकहंदु ॥ अधिचानकमधिहेभापु
 कोरालाई सिकायाहेपुत्रसुनयोसास्त्रपद्यापदिसर्वज्ञानिहोला ४ ॥
 मुखशिष्योपदेशेनदूष्कास्त्रीभररोनच दिवतासंप्रयोगेनपंडितोय
 वसीदति ॥ मुखशिष्यतारिः उपदेसदिपद्यी कुचरीत्रस्त्रीलाईभाभर
 रादियापदि ॥ अधिविग्रहग्याकोशनुसितविस्वासग्यापदिः पंडि

॥५॥
तममापनिनाशिंद ॥ ५ ॥ गुरिभि सहसं पक्कं पंडितै सहसं कथा कृति
भिसहमि त्रयं कूर्वा नो राग वसीदति ॥ गुरि कुरु प्रसंगगर्नु पंडित
सायकुरागर्नु कुरु बंत मित्रगर्नु ऐतिगर्नु व्यर्थ लेनासकैदेन ॥ ६ ॥
उत्संज्ञानां भुजंगानां मय्यानां च दंतिनां ॥ स्त्रीणां राजकुलानां च विभासं
नितायुष ॥ वक्रलो संव मंतवार हति स्वास्नी राजा ऐति सित विभास
गया जीउ जां न्यादन् ॥ वैरीणां सह विभासं योनर कर्तुमिदं नि
सदृशायेषु संसुपं प्रति तं प्रति व द्याते ॥ रात्रि तजो मनुष्यते वि

कमाड्या
भासगर्ला त्यो मानिस् रुषका तु पामानिं डा भाई रुषवात खस्याप
दिधापड्ड ॥ ८ ॥ धन धान्य प्रयोगेषु विद्या संगरो सुच ॥ आहारे व्यव
हारेषु त्यक्त ज्ञासदा भवत ॥ धनं धान्यं संग्रहं गुरुं विद्यापदुःखं नु
व्यवहारगर्नु ऐतिथो कमाता जेदादनु ॥ न गुरु संहशा माता न गुरु स
दृशा पिता ॥ यस्ता ऐति महाघोरं संसारे दधि दू करं ॥ जुन् पुरुषका
भामा वा बुद्धे गुरुदुःखं गुरुते संसार समुद्र पार गरिदिन्यादन् तस भर्थ
गुरुधुरो ॥ १० ॥ माता गंगा समंतीर्थं पिता पुष्करमेव च ॥ गुरु कैदार समं

तिर्थः माता गंगा पुनः पुनः ॥ आमां रंगगाः बावार पुष्करतीर्थः गुरु केदा
 रतीर्थ तुल्यद्वारं वार आमा गंगा हो भनि जांनु ॥ ११ ॥ विशारूपं कुरुपाराणां
 ७ द्वि ॥ क्षमारूपं तपस्विनां को कितानां स्वरं रूपं नारी रूपं प्रतिवृता ॥ १ ॥ कुरुपको
 ३ ॥ रूपविद्याः तपसि को रूपक्षमा को कितकारूपस्वर स्त्री को रूप प्रतिवृताः
 धर्म हो ॥ १२ ॥ न च विद्या समो बंधु न च व्याधिसमो रिपु न चापत्यस
 मस्नेहो न च दैवात्परं वत् ॥ सज्जन भयापनि विद्या तुल्य दैन शत्रु भ
 यापनि व्याधितुल्य दैन प्रीति भयापनि द्योरा तुल्य दैन वलियो भयापः

चान ॥
 ३ ॥

निदैव तुल्य दैन ॥ १३ ॥ विद्या प्रभासिनो मित्रं भाय्या मित्रं ग्रहेषु च ॥
 आतुरस्योषधं मित्रं धर्म मित्रं परत्र च ॥ परदेश को मित्र विद्या दीरको
 मित्रस्त्री रोग को मित्रोषधी परत्र को मित्र ^{द्वै} मित्र धर्म ॥ १४ ॥ इरा
 धीता विषं विद्या अजारां भोजनं विषं ॥ विषं गोष्ठि दरिद्रस्य वधस्य तरु
 णी विषं ॥ १५ ॥ अभासन ग ^{पक्षी} या ^{पक्षी} पक्षी को विद्यापनि विषं कंद जीरा न भै
 कनयाया अन्नपनि विषं कंद ॥ दरिद्र भया ^{पक्षी} गोष्ठि गोत्रले विषं कंद वृद्ध का
 लभया तरुणी स्वास्तीपनी विषं कंद ॥ १५ ॥ अनाभ्यासै हता विद्या निहंसे

॥

बुद्धि

४

हतास्त्रिय कुबीजेन हतं क्षत्रं मृत्योर्दोषे हतां नृप ॥ १६ ॥ अभ्यासं ह्यविद्याना
सिद्धं सदैव हस्ना स्वास्नीना सिद्धं न नीको विजरो यायेत ना सिद्धं चाकर
द्यतिया भयारा जाना सिद्धं ॥ १६ ॥ यस्य पुत्रो न विद्वानसो न सुरो न च पं
दितं ॥ अन्धकारं कुलंतस्य न क्व च नैपशवरी ॥ १७ ॥ जस्यो दोरा भजानी ॥ चान ॥
काठरं मूर्खं भयं हतस्यो कृतचंद्रमानं भयाकारा विजस्यै अंभारं ॥ ४ ॥
१ ॥ सर्वशेषको चंद्रप्रभाते रविदीपकं त्रैलोक्यदीपको धर्म
सुपूत्रकुलदीपकं ॥ रात्रिकावादि चंद्रमा दिनको वाधि श्रीसूर्य

त्रैलोक्यको वादिधर्मः कुलको शोभाय न्यस्य सुपुत्रदोरा ॥ १८ ॥ जने ताची प
नेताची यस्तु विद्याप्रयच्छति ॥ अन्नदाता भयं चातापं चैते पितरः स्मृता ॥
जन्मदिन्यापिताः स सुरा विद्यादिन्या गुरुः अन्नधान्यदिन्या भय
मारक्षागर्भ्याः इति पाच जनाकन वावा भंतु ॥ १९ ॥ गुरुपत्नी राजपत्नी
मित्रपत्नी तथैव च ॥ पत्नीमाता स्वमाता च पंचैते मातरः स्मृता ॥ गुरुकास्त्री
राजाकास्त्री मित्रकास्त्री आफ्रीस्त्री काआमा आफ्रीआमा इति पाजना आमा
हो भन्ति जांतु ॥ २० ॥ लालयेत्यं च वर्षादिदस वर्षादितादयत् ॥ संप्राप्ते षोड

की तावडा चरेन
शेवर्षे पुत्र मित्र समाचले

७६

५

कसै को भयापनि पाच वर्ष संमला रनागरि
होरा लाई राखनु दस वर्ष संमता दना गर्नु सो दस वर्ष भयापदि होरा रवा कुव
रोवर गरिराखनु २१ ॥ लालनां वहु वेदोवा तादना वहु वो गुरा तस्मात्पु
त्रं च शिष्यं च तादयत्तनु लालयेत् ॥ लालनाग यापदि वहु ते दोष दंड ता
उनाग यापदि वहु ते गुरा दंड तसु भर्थ पुत्र लाई शिष्य लाई लालनागरिन रा
खनु तादना गर्नु पर्छ २२ ॥ रुचिर भ्यास यो स्यातां प्रजायां किं प्रयोजन
तावु भोयदि तस्मात्तां प्रजायां किं प्रयोजन ॥ कसै को भयापनि विद्या प

वान

५

हु रुचिद भभ्यासपनिदुः बुद्धिन भयापनि जांन्या होला रुचिपनिदैन भ
भ्यासपनिदुईन बुधिल शास्त्रमा केहि प्रयोजन दैन २३ ॥ पुत्रास्तु विविधै
शास्त्रैर्नियोज्या सततं बुधै ॥ नातिना बुद्धि संपन्न भवन्ति खलु पूजिता ॥ २४ ॥
होरा कन अने कशास्त्रमादिन प्रति भभ्यासगराउनु शास्त्र नीति बुद्धि वन्न
भयापदिसवैले पूजा मांन्य गर्ला तसु भर्थ होरा कन विद्या पद्माउनु पर्छ २४ ॥
पठ पुत्र किमा तस्य सफ ठो भार वाहक पठत पृजितो राना पठ पुत्रो दिने दि
ने ॥ चानक सधिले भाफ्रा होरा लाई सिकाया हे पुत्र शास्त्र पद्म भालस्य

बो श्री

लोकरेपनि

६ द्वाद. शशासनपद्मापद्धि भाटिकनुपला. शास्त्रपद्मापद्धि. राजालेपनिपद्मा
 गतामिनेगता. तस्काररादिनकादिनशास्त्रकोपद्म. अभ्यासगर्नुपद्म
 ७३१ निभाफ्रादोरासाईसिकाया ॥ २५ ॥ गुरोपुक्रियताजनेंकिमादोपै. प्रयो
 ॥ ६ ॥ जन विक्रीयतेनयंठाभिर्गावः क्षीरविवर्जिता ॥ गुराहिनुकामगर्नु
 निमित्तजनगर्नुपद्म. शोभागरिवस्यालेकेहिप्रयोजनद्वेन. कसोमंन्याः
 १ इदनदिन्यागाईहरुंधेरैयंठागहनाराविदियापनि. व्यनदासूनजांदेन ॥ ६ ॥
 तसैजान् ॥ २६ ॥ नैरस्याभरणांरूपे. रूपस्याभरणांगुरां ॥ गुरास्याभर

राज्ञानंज्ञानस्याभरणांक्षमा ॥ मनुष्यकोआभरणारूप. रूपकोआ
 भरणागुं. गुराकोआभरणाज्ञान. ज्ञानकोआभरणाक्षमा ॥ ३ ॥ गुरा
 पद्मसिमारूपे. शालेपद्मसिमाकुलं ॥ सिद्धिपद्मसिमाविद्या. भोगेपद्मसिमा
 धनं ॥ गुरासोधनु. रूपनसोधनु. शालिसोधनु. कुलनसोधनु. सिद्धिसोधि
 नु. विद्यानसोधनु. भोगगर्दकिमनिसोधनु. धननसोधनु ॥ २८ ॥ अ
 गुरास्यहतरूपं असीतस्यहतरुलं ॥ असिद्धिचहताविद्याअभोगस्यहतरं
 धनं ॥ गुरानकन्यामांछेकोरूपकोनाशकं. शालनकन्यामांछेकोरु

लौनाशकंद. असिद्धिभयापदिविद्याकोनासकंद. भोगगर्नुनशक्यापदिव
 नकोनाशकंद ॥ २२ ॥ गुरांभूषायतेरुपंशीलंभूषायतेकूल ॥ सिद्धिभू
 षायतेविद्याभोगंभूषायतेधनं ॥ रूपकोगहनागुरा. कूलकोगहनाशील
 स्वभाव. विद्याकोगहनासिद्धि. धनकोगहनादान भोगगर्नु ॥ ३० ॥ सु
 कलेयोजयेकंन्यापुत्रविद्यासुयोजयत् ॥ असनेयोजयेकुत्रुमित्रधर्म
 णियोजयत् ॥ निकोकूलमाकंन्यादिनु. दोराकनविद्यापंथउनु. य
 शनमाशत्रुकनकामलाउनु. धर्मकोकाममामित्रलाउनु ॥ ३१ ॥ नात्यु

२ उपायगद्गदेषि

अशिखरोमेरु. नातिनिघोरसातलं ॥ व्यवसायीसाहायानां नातिपारो
 महोदधि ॥ सुम्पिरुपर्वतपनिभतिउचोदैनपातालपनिभतितलो
 दैन. सागरसमुद्रपनिपारगर्नुकंद. एतिजानिकन. जानिलेउद्यमग
 र्नुपद ॥ ३२ ॥ श्लोकेनचतदुर्दैनपादेनैकाक्षरेनवा ॥ भवंध्यदिवसक
 र्नादा नाधयनकर्मसु ॥ एकश्लोकभयापनि. त्यस्कोभाधाभयाप
 निचररामात्रैलेपनिकंद. नशक्याऐकाक्षरमात्रैलेपनिकंद. अभ्या
 सदिनदिनप्रतिगर्नु. दानअध्ययअभ्यासकर्मऐतिथोकमाअभ्यास

भईवस्त्रिय ॥ पुस्तकमाहेरिकन सात्रपद्रि कन गुरुछेउ नयसाप
 दि सभासाशो भावें न जालदे धितिस्याको दोरा मैदूद ॥ ३८ ॥ शिल्प
 शैले मनालस्य पंडितै मित्रसंगहे ॥ भचौरहर राविद्या पंचवै ते भवेयो ॥ नन ॥
 निधि ॥ काठको व्यापारी कुंगाको व्यापार पर्वतवर्द्ध आलस्य नगर्नुपं
 दितकतु मित्रसंगरुगर्नु ऐतिचौरले चौरिकनलै जानुशकदै न ऐति ॥ ३९ ॥
 पाचथोक भक्षये भंदारदूनु ॥ ३९ ॥ नहि जन्मति ज्येष्ठ कंयै क्व वंगुरा
 मुच्यते ॥ गुरा गुरातिरं यंति पयोदक्षिष्ट तं जथा ॥ जन्मं पक्षले ज्येष्ठः

कुल
 तकीको वासनाले ताधा मयापनि ममराउ सैथाउ मापुगु गुरा कछे जाठा मयाः
 पनिलोकहं रुजा दूनु ॥ ४५ ॥ विद्याचंचन पंचन हितु लपराक्रम स्वदेशे पुजि
 तोरा जाविद्या सर्वत्र फजिते ॥ राजार विद्यावंत ऐकेदूदै न भाष्य देशमा राजा
 लाईछ नागर्द ॥ विद्यालाई सबैले पुजागर्द नूतम अर्थ विद्याधुलहो ॥ ४६ ॥ ऐके
 नापिसुपुत्रेया विद्यायुक्तेन साधुना कुतं पुरुषसिंहेन चन्देनै वप्रकाश्यते ॥ ४७ ॥
 कदोरा मयापनि दूनु सुपुत्र विद्यावंतः साधुपुरुषः त्यसो दोरले कुलको प्रकाश
 मर्ता चंदमा ले प्रकासगया जै सुपुत्र दोराहे कुलको प्रकासगर्दनु ॥ ४८ ॥

विद्याभाजनं कश्चित् कश्चिद्व्यस्य भाजनं उभयोः भाजनं कश्चित्
 कश्चिन्नोभयभाजनं ॥ कसैदे उविद्याकंद कसैदे उविद्याकंद
 उद्भि ॥ ४० ॥ धनवन्निर्कंदः कसैदे उविद्यापतिर्कंदै न न प निर्कंदै न ॥ ४१ ॥
 नमस्ति फलिनो वृक्षा नमस्ति गुरि नो जना ॥ शुद्धका षं च मूर्खं च भिद्य ॥ चान् ॥
 ११ ॥ तेनैव मन्यते ॥ फलकं न्या रूखर गुरि कजन नमता गिरिव सद्यः सुखा
 कोकाठर मूर्ख न मुकंदै न वरुभिन्नगर्नु कंद ॥ ४२ ॥ नहि कर्मणि चत्वा ॥ ११ ॥
 रा संधा काले प्रयोजयत् आहारै मैथुनं निंदा तथा स्वाध्याय म्प वच

चारथोक कामसंधा कालमानगर्नु ॥ आहार मैथुन निंदा अभ्ययन एति ॥
 कामतगर्नु ॥ ५० ॥ आहारा जायते न्याधि गर्भा कुरश्व जायते ॥ अलक्ष्मी
 कश्च सय्यायां सपाठे दायुष क्षय ॥ ५१ ॥ संधा कालमावाया पट्टि रोगी कंद मै
 धुनग न्या पट्टि कुपूत्र जन्म कंद सुद्या पट्टि तक्ष्मा क्ष कंद पाठग न्या पट्टि
 आयु कौतां स कंद ॥ ५१ ॥ वेद वेदांगत त्वजो जप होम परायन ॥ आशीर्वाद परो
 नित्यं ऐवरा जोः पुरोहित ॥ ५२ ॥ वेद वेदांगत त्वजान्या जप होम पार्थ ज्ञान्या आशीर्वा
 द दिन्या ऐस्ता ब्राह्मणारा र्ज्ञा को पुरोहित गर्नु जोग्य हो ॥ ५२ ॥ प्रज्ञोः निग्धो मही

पातर्क्षुडं कर्मविवर्जित ॥ विधुरेव परित्यागी समदुःखसमसुख ॥ ॥ जानीको
 मलसानु कामगर्ग्या आपत्तिमात्प्यागी सुखदुःखसमगर्ग्या ऐस्ताकनराजाग
 ७३ ॥ कुलशालगुरोपेतः सत्यधर्मपरायणा प्रविनव्यशलोदक्षोरा
 १२ ॥ जाभ्यक्षोविद्यते ॥ कुलवत्तः शीलवन्तः गुरावत्तः सत्यवादि धर्मकृत्यानी
 तिजान्याः सर्वैथोक्ता समर्थकृत्या ऐस्ताकनपतिराजागर्तु ॥ ५४ ॥
 कुरंग्यसतिनलूदं सपुगर्भसदाजव भन्नायव्ययकर्तारं नाधिपत्यनि
 योजयेत् ॥ कुलव्यसति लोभि भ्रूकारि भलसि भामदामीनहेरिखर्च

॥ चान ॥

१२

॥ ५४ ॥

२ गर्ग्या
 गर्ग्या ऐस्ताकनराजानगर्तु ॥ ५५ ॥ मूलवृत्तिहि तोधीरुसर्वरत्नपरिक्षक
 शुचिश्च व्यवसायि धर्मधर्मक्षोविधीयते ॥ ॥ सर्वैकनहितं धैर्यवन्तः सर्वै
 रत्नकोपरिक्षाजान्याः शुचिदाता ऐस्ताकनसभापतिगर्तु ॥ ५६ ॥ आयुर्वेद
 कृताभ्यास सर्वज्ञः प्रियदर्शन आर्यशालगुरोपेतरेष्वेदे विधीयते ॥ काल
 जानादि अभ्यासगर्ग्या वैद्यशास्त्रसर्वैजान्याः नारीभेद औषधीजान्या लो
 कस्तमित्त्वा कुलशालस्वभावजिको कृत्या ऐस्ताकनवैद्यगर्तु ॥ ५७ ॥
 पितृपितामहोदक्षे शास्त्रज्ञो मित्रपाचक ॥ शुचिश्चाकठिधैव सुप्रकाहप

मु

शस्य ते ॥ वदुवा बुदेवि विचक्षराशास्त्रज्ञान्या पाकजांन्यादाता ऐर्त्तकन
भास्यागर्नु ॥ ५८ ॥ सकृदुक्तगृहीतार्थोलघुहस्तोजिताक्षर ॥ सर्वशास्त्रसमा
७ द्वि ॥ लोकी ऐषलेषक उच्येते ॥ एकवार पद्याको अर्थ समरुंन्या सुदुर्गारिलेख
षन्या नि को अक्षर नानाशास्त्रको भूषा समन्वये ताकन लेषक भन्नु ॥ ५९ ॥ चान ॥
॥ १३ ॥ ईगीता कालतत्वज्ञो बलवान् प्रियदर्शन ॥ अप्रमादि सदादक्षः प्रतीहार स उ
च्यते ॥ कार्यको अवसर जांन्या वलवत् लोकसि मिलन्या कोमल विचक्षरा
ऐस्ता कन छतिदारगर्नु ॥ ६० ॥ समस्त कृतशास्त्रज्ञो पंडित भजिता भ्रमधी

यसौर्यगुरोपेतः सेनाध्यक्षो विधीयते ॥ हुताकर्ता समस्त शास्त्रज्ञान्या विंक्ष
रापरिभ्रमनगर्न्या शूरो ऐस्ता कन सेनापतिगर्नु ॥ ६१ ॥ समस्त हयशास्त्रज्ञो वा
हनेषु पराजित ॥ सैर्यधीर्यगुरोपेतः अश्वाध्यक्षो विधीयते ॥ समस्त घोराको
कामजांन्या घोडाको व्यवहार जांन्या शूरवीर गुरावंत ऐस्ता कन असवारीगर्नु ॥
॥ ६२ ॥ मेधावावाके दृष्टाज्ञो परचितो परक्षक धीरो यथोक्तवादी च एष दूतो
विधीयते ॥ मधुरगारिवोलेन्याः कुराजांन्या जानी अर्काको मनबुझाई कन कुरा
गर्नसकन्या धीर्यवत् युक्ते वावादी ऐस्ता कन दूत पठाउनु ॥ ६३ ॥ पार्थिव

स्मृतस्तस्य वदामि गुणालक्षणा येन संवर्धते राजा भंडागारतथैव च ॥ राजा
 कोपति चाकस्कोपति गुणावर्णा मैले गच्छाये स्तामानि सुताई राजा का भंडा रि
 बुधि ॥ गर्नु ॥ ६४ ॥ अतरेव कुलीनानां दया कुर्वन्ति संग्रहं ॥ आदिमध्यावसानेषु न तैस्य
 ॥ १४ ॥ ति विक्रिया ॥ कुलवंत दयावंत शिलवंत यस्मात्मानि स्तन संग्रह गच्छा पद्धि न्यः
 स्को काम कैले यनि नाराइ दैन ॥ ६५ ॥ पंडिते पुगुणाः सर्वमुख दोषा तु केवला ॥
 तस्मात्सर्वसह श्राणि प्राजस्य के प्रशस्यते ॥ पंडित द्वे उगुणा द्वे मुख द्वे उदो
 षमा त्र द्वे ऐति नानि कन हजार मुख द्वे धि कन नानि ऐक जना योजनु पद ६६

॥ चान ॥

१४

॥ १४ ॥

प्रज्ञो नियोज्यमाने तु संति राजा त्रयो गुणा ॥ यशः स्वर्गनिवासश्च पुस्कर
 धननागम ॥ ॥ जानी जनरा व्याको काममा राजा लाई तीन गुणा द्वे य
 शकी नियो स स्वर्ग धन प्राप्ति द्वे स्वर्ग वास द्वे ॥ ६६ ॥ मुखो नियो ज्यमा
 ने तु त्रयो दोषा मही पते ॥ अर्जस श्वार्थ नाराधन रके पतनं ध्रुवं ॥
 मुखरा व्याको काममा राजा लाई तिन दोष द्वे अपज द्वे धन नारा द्वे न
 रक वास द्वे ॥ ६७ ॥ तस्मात्भूमी भरो नित्यं धर्म कामार्थ वदु मे गुणा वं न
 नियो ज्यते गुणा हीन विवर्जिते ॥ राजा ले धर्मः अर्थः काम वठा उता क

कासानिस्

७६

॥ १५ ॥

नगुरावत्तं काममपराधनुः गुरानभयाकोदादनु ॥ १६ ॥ यत्किंचित्कुरुतेभ्यः
भुभंवायदिवा सुभम ॥ तेनसंवर्द्धते राजा सुकृतैः इकृतैरपि ॥ १७ ॥ गुरावत्त
कनकामलायापदि भुभगयापनिभसुभगयापनिराजाकोलक्ष्मीर
द्विगर्द्धन ॥ १८ ॥ यथाहेमपराधेदत्तापताहतक्षेत्रे तु तथापुरुषमयेवं
लशस्त्रेनकर्मना ॥ १९ ॥ सुतकोपरिक्षागर्नुः आर्षमा^{गे}ने^{येरि}हेर्नु^वगरिकंत^वथाहा ॥ चान ॥
द्वंद्वः कलशीतस्वभावकर्महेरिकनः पुरुषकोपरिक्षागर्नुः ॥ २० ॥ जात
व्यं प्रेक्षणे भत्यावाचवा व्यसनागमे ॥ आपत्काले तथा मित्रं भार्या च वि

॥ चान ॥

॥ १५ ॥

१५

का

मर्वक्षये ॥ २१ ॥ सेवकं हित अहित परिक्षागर्नुः कामपठार्थकनहेर्नुः व्यस
नमाविपत्ती मामिच्छति अहितहेर्नुः धननभयापदिद रिद्रभयापदि
स्वास्त्रिकोपनिहीत अहितहेर्नुः पद ॥ २२ ॥ भत्यावकूविधारानाः उत्तमा
धममध्यमा ॥ तेनियोर्यायथायोग्यास्त्रिविधे च कर्मसु ॥ २३ ॥ हेमहाराज
सेवकधैरै प्रकारकोदः उत्तमः मध्यमः अधमः मानिस् हेरिकनजोग्य
जोग्यकामलाउनु ॥ २४ ॥ आलस्यमुखरं कूरं लवुं व्यसनितं शटं ॥ असं
तुष्टमभक्तं च त्यजेभ्यं नराधिप ॥ २५ ॥ अलसः मुखः कौशिलोभीः व्य

सतीः असंतोषि अभक्तिं ऐस्ता कनचाकर नरावतु ॥ ७४ ॥ त्यजेत्तु स्वा
 मितं तु ग्रंथं तु ग्रंथं कृपयां ते जेतु ॥ कृपया दिवि शेषोः तस्मादकृपया श
 नं ॥ ॥ अतिउग्रस्वो मिदं तुः कृपया भयापनिद्यातुः कार्यं अकार्यं न ॥ चान ॥
 ॥ १६ ॥ जांन्या राजाद्यातुः त्यस्तोरा जादे विनाशं दृष्ट ॥ ७५ ॥ वामभार्या सुतो
 मूर्खः प्रेषको वा विचारक ॥ निस्ते हो बंधुवर्गश्च त्यजेदस्यं महत्सुखं ॥ १६ ॥
 विपत्तिमान् भयाको स्त्री मुखद्वारा कामपठया को न गन्ध्या कमारो स्नेह
 न भयाको ईदमित्र ऐतिथ्यो कदापि दितु लो सुखं दृष्ट ॥ ७६ ॥ न क

शिक्कस्य चित्तिमित्रं न कचिक्कस्य स्थित्यीय ॥ कारणा देव जायंते मित्राणि विपक्ष
 भा ॥ ॥ कस्यैको मित्रपनिद्वै न कस्यैको प्रियपनिद्वै न ॥ कार्यं कारणा मा शत्रु
 पनिद्वै मित्रपनिद्वै ॥ ७७ ॥ कार्यं ची भजते लोका न लोका परमार्थका ॥ व
 त्सक्षीर स्वयं दृष्ट्वा पदिते जेतिमातर ॥ ॥ कार्यं को अनुसारले लोकले भजनाग
 द्दन् परमार्थं ले लोकले भजनाग द्दन् कसो भन्या आमा ले इदं न दिया पदित्वा
 दो ले दोर्ददन् ॥ ७८ ॥ कुत व्यसनि नो निंदा भतु प्रस्य कुतोरति ॥ कुत सौख्यं द
 रिदस्यः दर्जनस्य कुत क्षमा ॥ ॥ व्यसन गन्ध्या को निंदा का हाद्वै ॥ असंतोषिः

रसद्वन्द्वेन
कोकालसुखद्वन्द्वः दरिद्रकोपनिकाहसुखद्वन्द्वः दर्जनद्वन्द्वः उकाहसुखद्वन्द्वः ॥ १५ ॥

तत्करस्यकुतमान्यः दर्जनस्यकुतक्षमा ॥ वेष्णास्त्रीणांकुतस्नेहो कुतसत्यं चका

मितां ॥ चोरद्वन्द्वे उमान्यद्वन्द्वे न दर्जनद्वन्द्वे उक्षमाद्वन्द्वे न वेष्णाद्वन्द्वे उस्नेहद्वन्द्वे न का

मिद्वन्द्वे उसत्यद्वन्द्वे न ॥ ८० ॥ दुर्बलस्य वलोरजा वलानां रुदितं वलं ॥ वलं मुखं स्प

मौनत्वं चौराणां ममत्वं वलं ॥ ८१ ॥ दुर्बलको वलराजाः बालको वरुणः मुखको व

लसौ नगर्तुः चोरको बलरूढा कुरावोरनु ॥ ८२ ॥ अनाथानां दरिद्रानां बाल

वर्धतस्त्विनां ॥ अन्यायपरिमुक्तानां सर्वेषां पार्थिवो गतिः ॥ अनाथको द

॥ ॥

रिद्रको वातरवको दृढको तपस्वि को अन्यायगर्ण्याथा उः ऐति को गतिराजा

द्वन्द्वः ॥ ८३ ॥ व्याधितस्यार्थहीनस्य शत्रुभत्यासितस्य च ॥ हृदयेशो कदम्बस्य सु

हृदर्शनमौषधं ॥ ८४ ॥ रोगाः दरिद्रः शत्रुको दरलाग्न्या हृद्माशो कते दम्बद्वन्द्वे

ऐति को गतिमित्रदर्शनगया घटि औषधिद्वन्द्वः ॥ ८५ ॥ आतुरे व्यसने प्राप्ते

शर्मिष्य शत्रुविग्रहे ॥ राजद्वारे शमशाने वा यस्तीक्ष्णं तिस्रवांच वा ॥ ८६ ॥ रोगिभया को था

उं माः व्यसनभयको था उं माः वानुनस्य को था उं माः शत्रुसितविग्रहभया को था उ

माः राजद्वारमाः शमशानमाः ऐति था उं माः विचारगर्ण्या कनवीचं वा भंनु ॥ ८७ ॥

भाई भंनु

भावगुह्यमनुव्यानां ज्ञातव्यं सर्वकर्मसु ॥ भाव्यनचुंविताकांताभावेन इह तानना ॥ ॥
 सर्वकामसामनुष्यकोभावसुद्विह तोह भावलेखास्तीचुं वनागर्हन् भावलेखोराः
 ७-६ ॥ दोरिचुं वनागर्हन् तत्कारनभावविरोधविचारगर्नु ॥ ८ ॥ न देवो विद्यते कायेन
 १८ ॥ पाषाणचमत्तमे ॥ भाव्युविद्यते देवो तस्मात्भावमहोत्तम ॥ ॥ काठमापनि देव
 तादैनं कुंगामापनि देवतादैनं सातोमापनि देवतादैनं देवताभन्याकोभावमाहो
 तत्कारनभावहोहो ॥ ९ ॥ शिष्यानां देवताचार्यज्ञानमाचार्यदेवता ॥ देवता
 योः शिवताभर्त्ता वं ह्यसो जनदेवता ॥ १० ॥ शिष्यको देवता गुरुः गुरुको देवता ज्ञान

॥ चान ॥

१५ ॥

भाषा शास्त्र शास्त्र शास्त्र शास्त्र शास्त्र
 स्त्रिको देवतास्त्रामिः सर्वै लोकां को देवता अभ्यागत ॥ ८ ॥ विषयपश्य जथावेदं आचा
 र्यपश्य देवता ॥ ९ ॥ विषयपश्य जथामाता मित्रं पश्य यथा सुतं ॥ १० ॥ ब्राह्मणो हेतुं अग्नि
 जैः आचार्य हेतुं देवता जैः आमा हेतुं पृथ्वी विजैः दोरा हेतुं मित्रजैः ॥ ११ ॥ गुरु अग्निद्वि
 जाधिनां वरणां नाब्राह्मणो गुरुपतिरेक गुरुस्त्रीणां सर्वस्याभ्यागतो गुरुः चारवर्णाको
 गुरुः ब्राह्मणस्त्राधिनां गुरुः पुरुष सर्वैको गुरुः आभ्यागत ॥ १२ ॥ उत्तमस्यापि वरणां स्य
 नीचोऽपि गुरुमागत ॥ १३ ॥ पूजनियस्तनूयाय सर्वस्याभ्यागतो गुरुः ॥ १४ ॥ उत्तमजातिभ्याप
 निनीचजातिभ्यापनिद्यरं आयापयिषां न्यगर्नु पुजागर्नु सर्वैको गुरुः ज
 भाषागत गुरुहो भानि पूजागर्नु ॥ १५ ॥

उत्तमभ्यासो अभ्यागतले भक्तिजानु

भ्यागतहो ॥ २० ॥ देवतापुजयत्तमाभ्यादानेन पुजयेत् ॥ ब्रह्मपूजोपकारेन विप्राणां
मपि वं धनं ॥ देवपूजागर्नुभक्तीले लोकपुजागर्नुदोनले ॥ ब्रह्मपूजागर्नुउपः
कारते ॥ ब्राह्मणपूजागर्नुनमस्कारगरिकन ॥ २१ ॥ धर्मस्य मूलराजानां तपो
मूलस्य ब्राह्मण ॥ ब्राह्मणाय त्रयस्य ते तत्र धर्मः सनातन ॥ राजाको मूल
धर्म ब्राह्मणको मूलतपः ॥ जाह ब्राह्मणपूजागर्नुताहा धर्मकंद ॥ नारायणनले ॥
पनिताहा वासगर्नु ॥ २२ ॥ आचारात् फलते धर्मः ॥ आचारात् फलते धनं ॥ आ
चारात् फलमाप्नोति ॥ आचारो ह्यन्यतु क्षणं ॥ २३ ॥ वटिया आचारमर्दे धिः धर्म
यो

॥ चान ॥

॥ १२ ॥

मापनिसु फलगर्नु ॥ आचारले अलक्षणा पुनिनाशगर्नु ॥ २३

पनिधनपनि ॥ सर्वैथो कं पनिपा ॥ ले ॥ २४ ॥ भोज्ये भोजनसक्तीधरतिशक्तिवरस्त्रीय ॥ विभवेदा
नशक्तिश्च नालस्य तपसंफलं ॥ २५ ॥ धानकंद्याले धानुसर्ममर्थः स्त्रीकंद्या
लेसंभोगसमर्थः दानगर्नुले ॥ ऐश्वर्यसमर्थः ॥ लोतपस्याका फललेमा
त्रैकंद ॥ २६ ॥ वाले चैव चले धर्म अनित्यं फलजिवितं ॥ फलानां मधि
पकानां शाश्वतेन पतनेन भव्यत् ॥ २७ ॥ बालखदे धिधर्मगर्नुपर्द यो संसा
रभसारहो भनिजानु ॥ कसो भान्ना पाक्याको फलरै ॥ यो शरिरको ना
दान २

शक्यं ॥ २५ ॥ सदंभं शह तो धर्मः को धे नैव हतं तप ॥ अहं च हतं ज्ञाने प्र

सादेन हतं धुवं ॥ अहं कारिभया पद्धि धर्म को नासकं ॥ प्रमादीक भया

॥ १३ ॥ पद्धि सास्र को नासकं ॥ को धे भया पद्धि तपसि को नासकं ॥ अहं च भया ॥ चान ॥

॥ २० ॥ पद्धि ज्ञान को नासकं ॥ २६ ॥ अदि प्रग्नौ हतं होम हता भर्त्ता रसाधिका

उपदि व्याहता कं त्या सार्थ पा कक्रिया हता ॥ वलियो न भया को भा ग्व ॥ २१ ॥

मा होम ग या को व्यर्थ ॥ साधन भर्त्ता कन रवा या को भय व्यर्थ दामन ॥

दि कन रिया को कं त्या व्यर्थ ॥ आपे रई ले जा क ग या को जं प्रवे र्थ कं ॥
ग या को क्रिया व्यर्थ ॥ २२ ॥

॥ २३ ॥ दारिद्र्या धि द्रव्या निबंधनं व्यशानानि च ॥ अदा तु फल मेवानि

तस्मा तूदानं विशिष्यते ॥ पूर्व जन्म मादान धर्म न ग या को फल ले दारि

द्रव्य धि कं ॥ ^{ना ना} द्रव्य कं ॥ ^{मा} वंधनं ॥ व्यसनि कं ॥ ऐति कारन ले दान ध

र्म गनु पद्धि ॥ २४ ॥ पुत्र कार्द वदाने षु पुत्रे दार्द वजं तु षु ताद स्यं ते मनु ष्ये

षु ये च धर्म वहि कृता ॥ जो को हि धर्म सार सन भ या को कसौ भं त्या धा

न मा भं या ग्य रा न भ या को कैः जं तु मा भं त्या पुत्रं कार्द ज्यो म रा ष्य कं ॥

॥ २५ ॥ त्ये जे दर्जन संसर्ग भज साधु समागमः कुरु पुं न्य म होला वंः स्म

॥ फलं गिराज स्ते

रनित्यं सति तत्पतो यो संसारमादुर्जन संसर्ग न गनु साधु संसर्ग गनुः

रातो दिन पुराण गनुः यो संसार अनित्य भं निजानु पद ॥ १०० ॥ इति श्री विधि

७६ ॥ ज्ञान के साख संग्रहे प्रथम अध्याय ॥ १ ॥ शास्त्रार्थ चक्षुषा विद्वान् नरेन्द्राना

॥ २१ ॥ ति चक्षुषा वेदार्थ चक्षुषा विद्या रत राचार चक्षुषा ॥ ॥ पंडित को भाषा शास्त्र

मा राजा को भाषा निति श्री सुन को भाषा वेद मा परशे सर मनुष्य को भा

षा चर चिदामोनु ॥ २ ॥ राजा धर्म शास्त्र धर्म ज्ञा पापे पाप समागम ॥ राजानां भयो

रुत स्या जथा राजा तथा प्रजा ॥ ॥ राजा धर्मात्मा भया प्रजा धर्मात्मा रूढ राजा पा

जसो राजा तस्यै प्रजा इच्छा २

पि भया पूर्जापनि पापि रूढ राजा विवित्रि भ प्रजापति विवित्रि रूढ सज्जले मय

मय सज्जले मयि पाप गच्छ ॥ २ ॥ उत्तम साहस धैर्य बल बुद्धि पराक्रम य

उत्तम साहस धैर्य बल बुद्धि पराक्रम य

राक्रम ऐतिह्य गुण संजुक्त भया को पुरुष देविक न देवता लेपनि शंका

गच्छेत् ॥ ३ ॥ सामदानेन भेदेन कर्म राच वलेन च ॥ सर्व वस्तु सहा शत्रु र्यात

नीयो नरा विप ॥ ॥ सामदान भेद कर्म बल ऐतिह्यिक न सर्व वस्तु ना

शग ऐकन पति राजा ले शत्रु नो शगनु पद ॥ ४ ॥ पात्रे त्यागी गुरोरागी भो

१२२

जेपरिजनेसह॥ राखेवोधाररोजेका नृपते पंचलक्षरां॥ सुपात्रमात्मा
 गगर्तुगुराईदगर्तुपरिवरमिलिबानुशास्त्रमोधिद्वेनुसंग्राममासुराक्रनुः
 तिपाचथोकराजाकोलक्षन॥ ५ ॥ उत्तमःप्रशिपात्रेनभूतभेदेनियोजयेत्
 लुद्धमर्थप्रदानेनसमतुल्यपराक्रम॥ उत्तमपुरुषलाईनमस्कारगर्तुभू
 रालाईभेदगर्तुलोभिलाईदानदिनुजेरिलाईपराक्रमदेखाउनु॥ ६ ॥ आत्म
 हिंदुपरेदयाविहीदपरस्पच॥ गृहेकर्मइवांगामिपरभावंचरक्षेयत्॥ ॥
 आक्रादोषभकोलाईदिनुअर्काकोदोषनाशगरिदिनुकसोभंन्याशिशिर

बुद्धि॥

॥ २२ ॥

॥ चान ॥

॥ २२ ॥

कछुवालुकि कनवस्थाः

कारमाकुर्मलेमुप्रगरिकनलुकिवसुद्धतसौअर्काकोदोषप्रकासनगर्तु
 ॥ ७ ॥ मनसाचिंतितंकार्यवचहेनप्रकाशयत्॥ मंत्रलक्षरागुकात्माका
 र्यसिद्धिचजायते॥ मनलेचिंतनागयाकोकार्यवचनलेप्रकासनग
 नुमंत्रगुप्रगयाजैमनसुवागयाकोकार्यगर्तुकार्यसिद्धिद्वेदु॥ ८ ॥
 उपकारगृहेतेनशत्रुणांशत्रुमुद्रयत्॥ पादलग्नकरस्येनकंठकेनैवकंधक॥
 उपकारगयापडिशत्रुलेशत्रुपनिउद्धारगर्दन्कसोभंन्यायाउत्तलमाला
 ग्याकोकांठाकांठलेमिक्तिसौशत्रुपनिकाममालागद्द॥ ९ ॥ वहेदमि
 मिकाजरी

मा चंस्ति

नमायांति चापि वेदांत ग्वभव्य ॥ जीघांसत जिघांसीं न तेन वंस्त्रहाभव्यत् ॥ ॥
 ऐतिद्यथोक्तमा ऐकथोक्तगर्वा लाई योनि वेदांत पारं न्यां ब्राह्मणाभयापनिमा
 रिधिमा त्यो ब्राह्मणाभयापनि वेस्त्रहया ला गै न ॥ १५ ॥ रा घं पारयते नि
 त्मं सत्यधर्मपरायन ॥ निजितेय रि सौ न्यानि पतिधर्मेणायातयत् ॥ राजा
 ले सदा कातं पति सत्यधर्म ले राजे पति पारगनुं परसैन्यनाशगनुं राजाले
 धर्म ले प्रजापति पारगनुं ॥ १६ ॥ पुष्यं पुष्यं विचिंतस्य म्बुद्धेरेन कारये
 त् ॥ मालाकांत ईमोगानि ज धाराजातिमारता ॥ ॥ राजाले मालिनि लेग

७५ ॥

२४ ॥

॥ चान ॥

॥ २४ ॥

नसैराजाले

शरै फुलमात्रैतिपनुमु त देद नति यनुं प्रजाको विरायाको माफिक दंडुतिनु ॥
 जोग्यगनुं अंन्यायले संपत्तिजिवं नतिनु ॥ १७ ॥ अरिमित्रमुदासिनं मध्यस्थं ॥
 स्यविरो गुरु ॥ योन बुध्यति संदात्मा राचतत्र विनस्यति ॥ ॥ रात्रुमित्र उंदासी ॥
 मध्यम ज्येष्ठ गुरु ऐतिथोक्तनान्याकन सबैधा उं नासकं द ॥ १८ ॥
 अनायवयकर्ता च अनाथक सहप्रिय ॥ आतुरे सर्वभक्षं च नरः शीघ्रं वि
 नश्यति ॥ ॥ आमदानि न हेरि कन सर्वगर्वा राजानभयाको देसमा क सह
 गर्वा आतुरमा सबैथोक्तवांन्या ऐतिथोक्तगर्वाकन चादैनासकं द ॥ १९ ॥

लोमभयाको मांदि

कः कालकालको मित्राणि को देशः को ययागम कस्याहं कालमेशक्तिरिति चिं
 ताम् कुरु ॥ १ ॥ कालमन्या को क्या हो ॥ मित्रमन्या को क्या हो ॥ देशमन्या को
 क्या हो ॥ ययागमन्या को क्या हो ॥ आगममन्या को क्या हो ॥ मको हो ॥ मेरो क्या समर्थ
 छ भनि ॥ ऐतिवारं वारं चित्तनागरि ॥ काल को वश्य हो भनि जानु ॥ २० ॥ सिं
 हादे कं व कादे कं शिष्यं च त्वारि कुर्कुता ॥ वायसा त्वं च शिष्यतिष्ठत्तु गुणस्त्री
 सीदयमा ॥ ॥ सिंहदे उ एक गुणालिनु ॥ वकुलादे उ एक गुणालिनु ॥ कुकु
 र्दे उ चार गुणालिनु ॥ कर्कदे उ पाच गुणालिनु ॥ कर्कदे उ छ गुणालिनु ॥ गां

॥ चान ॥

॥ २५ ॥

धुंछे उ तिन गुणालिनु ॥ २१ ॥ प्रभुतकार्यमन्यं वा योनरकर्तुमिच्छति सर्वा
 रं वयुतत्कार्यं सिंहदेकं विधीयते ॥ की काममयापनिभारं भगर्नु त्यो कार्य
 सिद्धनक्रं ज्ञातुसंमनछाडनु ॥ त्यो एक गुणालिनु सिंहदे उ तिन ॥ २२ ॥ ईंद्रियारितु संज
 स्यवकवत्पंडी तो नर ॥ कार्य कालोपयंतानि सर्वकार्यणि साधयेत् ॥ ॥ वकुला
 रै ज्ञानिमनुष्यते भापुरेगर्नु न सक्या को काममा ॥ पंच ईंद्रियविग्रहं गरिकन ॥ सर्वै का
 मसाधनागर्नु ॥ ऐ ति एक गुणालिनु वकुलादे उ तिन ॥ २३ ॥ प्रागुस्थानं च जुहुं च सवि
 भागं च वंधुषु ॥ स्त्रियमाक्रुं भुजिच शिष्यं च त्वारि कुर्कुतात् ॥ ॥ विहानै उ ठनु ॥ श

२५
 १५
 १०
 ५
 ०

देवा
 यो
 त्रुषितजुद्धगर्नु ईश्वरवरोवरं गर्नु स्त्रीसहितगणियानु चारगुराकषुरादेउति
 नु ॥ २४ ॥ गुठमैयुनदृष्टं कारेवारेखु संग्रहे ॥ अप्रमादिसुधुत्तं च पंचशिवं
 चवायसात् ॥ स्त्रीभोगमागुर्गर्नु वेत्तामासंग्रहगर्नु ज्ञानिवंधुसित सं
 गैर्गर्नु अहंकारतनगर्नु धूतनरुनु एतिपाचगुराकागदेउतिनु ॥ २५ ॥ व ॥ चान ॥
 ॥ २६ ॥ दाशोचाससंतुष्टः सुनिंदाशीघ्रचेतन ॥ स्वामिभक्तिश्चबुद्धयदेतेस्वानते
 गुरा ॥ भयाधैरैवानुभयाधैरैषाईकन संतोषगर्नु चादेसुतनु चाडेना ॥ २६ ॥
 गतंरुनु स्वामिभक्तिरुनु सुराडुनु ऐतिद्यौककुकरक्षेउतिनु ॥ २७ ॥

५
 ५
 ०

५ जोमानिस्फाटन् सोमानिस्विशरणहोला सवैशत्रुता ईद्वेदनगला
 अविश्रातं वहैद्धारं शीतोष्णं च न विंदति ॥ सुसंतुष्टो भवेति त्वं त्रीणि शिष्ये च आपुजित
 गर्हभात् ॥ विश्रामनगरिकनक्षे रै भारिवोकनु चिसोतापनभन्नु ॥ भति ॥ २८ ॥
 कतिषाईकन संतोषरुनु त्योतिनगुरागाधुदेउतिनु ॥ २९ ॥ विंशत्यभांगु
 रा योक्तायस्तु कुर्या विचछेन ॥ सजेय्यतिरिपुं न सर्वान् न जेयधमविद्याति ॥ ॥
 ऐतिवीशगुरा ॥ २० ॥ संतुक्तभयाको विचछेन लेशत्रुकन संसारगर्हन् जस
 पतिदंड ॥ २८ ॥ अमर्खीयो मनुष्याणां मनु संतप्यचेतसा ॥ परस्वरोपकारेणापू
 सां भवंति विग्रह ॥ मूर्खनभयाको ज्ञानिमनुष्यले संतापभयाको सवैभा

प्राचि जमाना शगर्द परस्पर उपकार गरिकन साधुजन को कलह कंद ॥ २८ ॥
 रे को दर यद्यथा वाये चरंति मरुगा वि ॥ असाधि ता विस्पति भैरुं दारं वपंदि
 शा ॥ पेट भंन्या एकैरु शित भंन्या भिन्न रं दिय उता द्यु समुद्र मा ॥ दा विरोध
 भयार नाश भयो तलै आकु मानि सु कन विरोध न गर्नु ॥ २९ ॥ वसने सत्ता
 कुर्वंति येन केनापि संहरे ॥ मक्षे वां नर गोपुष्ट पुरादा शरथि र्यथा ॥ विप
 ति कात मा कसै द्ये उभ ज ना गरिक न पति इव को नाश गर्नु क सो भन्या श्री राम
 च नु रे भालु वां नर गोपुष्ट साहाय गरिक न आकु विपति मा तार न गर्द तलै

गर्नु पद ॥ ३१ ॥ दुस्तरं सागरं ती र्ता समुद्रं वां नरं वलं अभूत पूर्व रामेन सेतु वर्धश्च सा
 गरे ॥ समुद्र भयापदि समुद्र पति तर्नु कंद वां नर हरु ले श्री राम का आ जाले समु
 द्र मा सेतु बंध ग यो ॥ ३२ ॥ युयं शत वयं पंच विरोध च परस्परं ॥ परै मा क्रम्य माने
 तु वयं पंचौ तरं शतं ॥ जुधि स्थिर राजाले इ र्जो धन लाई भं द नु हे र्यो धन ति
 मिह रु सय १०० भा यि द्य हा मिह रु पा च भाई द्य अर्क सि त विरो ध भ या को च उ
 मा रे कै रु नु पद ति मिह रु सि त परस्पर विरो ध भ या प ति मिह रु नु पद ॥ ३३ ॥
 हि ता हिं ता च क सी ति रु ता वै र म शां त कं जा त म्प स म ता यां ति परस्पर मे व च ॥

७५
२६

आफुहितमित्रदायापनिर्भने दगयापतिरात्रुभावकुंदैन आफुमित्रभाषिदुंद
परभयाको सदैपरेकुंद ॥ ३४ ॥ चिंताज्वरोमनुष्याणांमन्वानांमैथुनंज्वर अ
सौभाग्यज्वर स्त्रीरांमस्त्रीरांमातपेज्वर ॥ ३५ ॥ मनुष्यकेज्वरचिंता-घोडाको
ज्वरमैथुन-स्त्रीकोज्वरअसौभा-वस्त्रकोज्वरग्राम ॥ ३५ ॥ अदानीरा मनुष्याणां
मनक्षावाजिनांजरा ॥ अमैथुनज्वरस्त्रीरांमन्वानांमैथुनंज्वरा ॥ धेरैयोजनदि
न्यामनुष्यचाउँबुछकुंद नहिर्न्याघोराबुछकुंद मैथुननभयापदि स्वास्निबुछि
कुंद मैथुनगयापदिघोडाबुछि कुंद ॥ ३६ ॥ कष्टादृष्टिः पराक्षीर्नकष्टावासानि

॥ वान ॥

॥ ३५ ॥

राश्रया ॥ भूतपूर्वार्थसंयुक्तं^स कष्टादृष्टिः ॥ मनुष्यकोकष्टअर्काकोभ
लौसगरिवसनु भरुकष्टभाश्रयनं^भ कष्टाभरुद्धेउवासगरिवसनु भरुकष्टा
कष्टभंन्या भयिधनपरिषर्गाद पदिदार्डिद्रुनु लोहलोक^भ ॥ ३७ ॥ अर्थ
तोव्याधितोमूर्खी पुवासिपरसेवक ॥ जीवितोपिमृतं पंचपंचैतैरुखं^भ गिन ॥ ॥
सदैधनतुल्याउनुभनिर्भ^{भा} गन्या रोगिमूर्ख परदेशी अर्काको चाकरहेति
पाचजन्माजीवभयापतिमयाकोहेतिपाचजन्मा^ज दुखीभंनु ॥ ३८ ॥ अहिरं
राममुदासीने गृहंगोरखवर्जितं ॥ प्रतिकुलाकलत्रचनरकस्याप्रोवि^ज ति ॥ ॥ स

॥ ३८ ॥

^{मानिस}
 सुनुभादिनकंन्याग्रहस्य गार्होदुदनकंन्यावरः मनेमनुप न्याकिस्वास्ति हे
 तिनरकतुल्यः ॥ ३० ॥ सुलजंघोयदारामो लक्ष्मनः शङ्खगामिनी घनकेशी
 यदासीतातदातेदः एवभागिनः ॥ श्रीरामचन्द्रकोजंघापाउठुलोछः लक्ष्मण
 कोशङ्काउछः सीताकोकेशकुलोघनछः ऐतिभलक्षनलेदुःखिभयो ॥ ४० ॥ यो ॥ चान ॥
 ॥ २० ॥ यत्रनित्यमौतभुक्तं चापिदिनेदिने ॥ सततत्रलघुतायांतिपदिसकशमोनर ॥ २८ ॥
 ॥ ११ ॥ जोकोहिमनुष्यलेभर्काछेउः धोनुंकेदिनदीनजार्हकनधान्यामोमनुष्यहरुस्वर्गका
 कोभर्कजानुं ईदकोसमानभयापनि ॥ ४१ ॥ परानांपरवसेचपरपारांपरस्त्रीय-
 परस्यचगहेवासः शक्रस्यापिसमोहरे ॥ ॥ भर्काकोभनधान्याभर्काकोवस्त्रलाउन्ना ॥ ८
 मोदेन

अर्काकोपैमानिधान्याभर्काकोस्वास्मीलिन्याभर्काकोघरमावासगर्माः ऐतिगर्मापुरुष
 भयापनिलक्ष्मीद्वयकंद ॥ ४२ ॥ भशोचोनिर्द्वनोविद्वान्भशोचोपुत्रवांत्वा
 स्वर्गकोईभशोचोविद्ववानारिपुत्रपौत्रप्रतिष्ठा ॥ निर्द्वनभयाकोपंडितपनिअसुचिद्वो
 रानभयाकोमनुष्यपनिअसुचिविद्वग्रास्त्रिपनिअसुचिद्वोरानातिभयापनिअसु
 चि ॥ ४३ ॥ विद्ववासर्वपूज्यतेनशरिरारिादेहिना ॥ चारागलेपिनरब्रेष्टेयस्या
 स्त्रियिपुतंचन ॥ ॥ समस्तलोकलेधनलाईपूजागदंशरिरलाईपूजागदैधैरैधन
 भयापदिः चारागलेपनिहुलोपुरुषकंद ॥ ४४ ॥ धनमाद्रुपरंधर्मधनैसर्व
 प्रतिष्ठित जीवन्तिधनिनोतोकोमृताः ऐत्वधनानरा ॥ ॥ धनलेधर्मक

धकगर्नु

भंतिजोनु

६: सनतैसवैकृतिस्तुतुं ६: धनहै न्यामाभिसु कोजावद्धं निर्दुनीमतुष्य कोजीवद्धं नम
 याकोभनु ॥ ४५ ॥ अतिसंपदमापन्नोभेतव्यं पतितं भयं ॥ अत्युच्च शिखरारुठं स
 त्ववज्ञेयपारय ॥ ॥ धेरैसंपत्तिभयापद्धिषसुताभंतिजोनु कसोभं न्याभतिउच्चभ
 याकोपर्वतमावजुमातुं दत्तसौहोला ॥ ४६ ॥ कोभक्षं भक्ष कोनित्यं किंसुखनि
 चरोगुराणा ॥ यस्य भार्या तु संतुष्टा कृत्तस्योत्सवगृहे ॥ ॥ सर्वेथोकखायातेनयां न्यां को
 काहः सदां रोषिं कोकाहासुपाउं ६: जसको स्त्रीअसंतोषिउसको सुखकाहा ६: ६
 नुनुको धरमापनिसुखहै ॥ ४७ ॥ सौभक्षं कर्ष कोनित्यं सुखनित्यं चरोगिनां ॥

॥ ४६ ॥

॥ ३० ॥

॥ जन ॥

॥ ३० ॥

भयाकोमांछि

२ वसेमा

भार्या भवंतु शायस्य तस्य नित्योसवंगृहे ॥ सुभिक्षभयापद्धिरेतलाको सुखरूढः
 रोगिनभयापद्धि सदां सुखरूढः आपुस्त्री आपुं भार्यापनिदिन कोदिन सुखरूढः ॥ ४८ ॥
 सर्वपरवशं द्रव्यं सर्वमात्मवशं सुखं ऐतविश्वसमासेन तत्परं सुखं ॥ ४९ ॥
 अतिदुःखभयाको शत्रुको कावमावसतुः भतिसुखभन्याको मनो जगदिआपु का सुखमावसतुः
 कुम्भिवसतुः सुखकोः दुःखको लक्षनसंदेपलेजांभु ॥ ५० ॥ सुखस्यानां तरं द्रव्यं द्रवस्या
 नांतरं सुखं सुखः द्रवमनुष्याणां च क्वचित्पश्चि तति ॥ सुखको अन्तरमादुख
 रूढः दुःखकोः अन्तरमा सुखरूढः सुखः द्रव कुष्णालकाचक्रै मनुष्यको रूढः ॥ ५० ॥

वक्रभिः सुखसंघातैरन्योन्यैः पञ्चरत्नभिः द्वादशंतिगुणा सर्वमिधैरिव दिवाकरं ॥ ॥

सुखलोकवातुलभया को धाउमाः पञ्चरत्निले गुरा जान राखदै न मेघदे श्रीसूर्य

॥ ३६ ॥ काते जधा न्या जसै गुरा प्रकाशग नुं दै न ॥ ५१ ॥ असंता सहसं गन को नया त्रय

॥ ३७ ॥ मागति ॥ पयोपिशोडिनी हलै मयमित्यभिधीयते ॥ ॥ ननिको साधभयापदि ॥ चान ॥

अधर्मगतिरुं सुलिनी दे उहा तले दिय को दुदपनि मय बो लो छ संग दोखले ॥ ५२ ॥ ३९ ॥

असत्संपर्क दोखेन अधर्मायांति साधव ॥ मार्गेषुतिमिरस्यैकसमोपिविस

मायते ॥ ॥ असाधु संग गन्या को दोखले साधुपनि असाधु रूंद अंधका लभ

या को रतिमा सो भया को बातोपनि बांख रूंद ॥ ५३ ॥ उत्तमैः सहसं गन को

नयांति समुभति ॥ मूर्धा तृणा निधार्यते ग्रंथितैः कसुमै सह निको संग भया

पदि ननिको पुरुष भयापनि निको रूंद फुल कामाला संग भयोरघाचपनि दौं

देवता कशिल माधारणा गदः तस्कार न उत्तम संग वतु ॥ ५४ ॥ किं करिष्यति संपर्क

स्वभावो दुरतिक्रम ॥ पस्या मूलफलमव्यक्त्या यो नास्रतांगत ॥ ॥ संगै वशिक

नका रूंद स्वभाव फिर्दे न कसो भन्या अमिल को मारु मा भयो कषायः अमि

लो रूंद न तले स्वभाव रे कै रूंद ॥ ५५ ॥ शर्करा बसु वंघेन मध्ये निव प्रतिष्ठिता

मधुक्षारसमाश्रितिनिकिमधुरायते ॥ शर्करको भूमिमा ऊ मा निवरोधिकनै मह
इदं दृष्टिग-वायनि निवमधुरकंदैन ॥ ५६ ॥ पुस्तके पुचया विद्यापरहने पुयद्वनं का

॥ ३३ ॥ य्य कालेन संप्राप्येन सा विज्ञानतधनं ॥ पुस्तमा रा व्या को विद्या भर्का को तातमा

प-या को धनः कार्यग-र्भा को समयमा पाउदै न-त्ये धिपनि धनयनि आ पुं दै न ॥ ३२ ॥

॥ ५७ ॥ दुरस्थानि च पुण्यानि निस्नेहानि च बांधवा का ता काले व्यरुपाश्च कारे ॥ ३२ ॥

गोपुतिष्ठता ॥ वनमाभया को फलः नमनभया को मित्रस्वास्ति को मूर्ति लिखा

को दृक्किदं भया को मात्र ॥ ५८ ॥ दुरस्थानि च मित्राणि निस्नेहानि च बांधवा

२ स्नेहो न भया का भा ई

आकृता

किंप्रयोजन कर्तव्यं मर्चितौ निस्फलानि च ॥ तावभया को मित्रस्नेहनभया को

भारः का प्रयोजनः भवसरमादैनयेति निस्फलं परे ॥ पुत्रावचन दिनस्पक

महीनतुयो नर ॥ निरर्था चेतना यस्य भस्मन्या कृतियो र्यथा ॥ ॥ जानन कं न्या पूरुख को

वचनः कर्म न कन्या को मनुष्यः यस्य को चेष्टापनि दैन भस्म आकृति दिया को जसै कं

॥ ६० ॥ छाग जुद्ध अधिक श्राद्धं पत्न्यो कलह प्रीय ॥ चत्वारो निस्फलो यांति प्रभाते मेघ

उर्वरे वायरा को जुद्ध अधिक श्राद्धः स्त्री पूरुख को रुकरा विहान को मेघ येति नि दैन मात्र

हो स्फुल्ल ॥ ६१ ॥ निस्फलं रूपं सो सेवा निस्फुरं रति चातुरे दोष संयुक्त शीलस्य श्र

तिर्विप्रस्यनिस्यला ^{कथा} ^{कोसेवा} ल२ लोममनुष्यलेखं भोगगया कोनिस्यल
 मयाकोनिस्यलः दोषरं न्यावां ह्यराकावेद निस्यलः ऐतिनिस्यलः होमनिजानु ॥ ६२ ॥
 वतयत्तु रजाप्रो विरुपामयिकं न्यका रूपस्त्रिनीननीचस्य वैवाह्यं सट्टशेकलं ॥ चान ॥
 ॥ ३३ ॥ जानिपुरुषलेह प्रनतिकोभयापनिसुकुलमाजन्मभयाकाकं न्यालितु सुंदरिभ ॥ ३३ ॥
 यापनिनीचकुलकोकं न्यालितु अथवाशदृशकुलकोकं न्याविवाहं गर्नु ॥ ६३ ॥
 विषादये मृतं ग्राह्यममेध्यादपिकां जन ॥ नीचादयुत्तमाविद्यास्त्रीखनं दुष्कु
 लादपि ॥ ३३ ॥ विषमाभयाको जन्म तस्मिन्नुपदः अपि पितृधातं माभयापनिसुत्तसि

नुपदः नीचदे उभयापनिरत्तमविद्यालितुपदः कुतहीनदे उभयनिखाद्वलितु
 जोग्य ॥ ६४ ॥ कस्य दीषकुले नास्ति याधिनाकोनकीडित केन तद्यसनं प्राप्तिप्रियं क
 स्यनिरंतरा ॥ ॥ कस्कोकुलमादोषदै न रोगिनभयाकोः कोहः योसंसारमाकस्ये ॥ ॥
 इररपाउहः निरंतरसंपत्ति कस्कोकं ह ॥ ६५ ॥ दोषोप्यस्ती गुरोप्यस्ती निर्गुरा क
 तिजंतुरु ॥ सुकुमालस्य विवरास्य नारोभवन्ति कर्कश ॥ ॥ सवैलोकको दोष
 पतिहः गुरापतिहः कस्कोभं न्या पशकोमलह तस्को नातभन्या कर्कशं ह तस्ते
 जानु ॥ ६६ ॥ अमृतं शिशिल्यवंति भमृतक्षीतभोजनं ॥ भमृतं गुपतिभा

२५
१५
१०
५
०
० cms. 5 10 15 20
प्या अमृतं बालभाषितं ॥ शिशीलकाल^{मा} अमृत भोजनोः शीतभोजनपति अमृत
न होः गुणावती स्वास्ति अमृतः बालवको वचनपति अमृत ॥ ६७ ॥ इन्द्रभाषा

॥ ३४ ॥ कृतिवारी इन्द्रमंस्तु क्षमो प्रभु ॥ इन्द्रभाषा सुहृन्नापि इन्द्रमं वचनं पीय ॥
सुते वंस्तु न
इन्द्रमं सुते वोलन्या वचनं इन्द्रमः क्षमा वंस्तु नापति इन्द्रमः भाकु नाई हितग ॥ चान् ॥
॥ ३४ ॥ न्या स्वास्ति इन्द्रमः प्रोप वचनपति इन्द्रमः ॥ ६८ ॥ नदीनां जानकी श्रेष्ठ नारी
रा च प्रतिवृता ॥ नराणां च नृपं बाहु देशा नां यत्र निर्दतिः ॥ ३४ ॥ नदिमा श्रेष्ठ गं
मा स्वास्ति को श्रेष्ठ प्रतिवृता ॥ मनुष्यको श्रेष्ठ राजा वासगया को श्रेष्ठ देश ॥ ६९ ॥

पुत्रपौत्रसमा कीर्त्तदा सिदास समाकुलं ॥ भार्या विरहितं पुसायथारन्येन चाग्रहं ॥
दोरानातिकमा एकसारो भयापतिः स्त्री न भयाको पुरुषको घरः वनजसौ ॥ ७१ ॥
सर्वं वां मे वस्त्वानां स्त्रियोरत्नमनुत्तरं ॥ तस्मात्तदर्थं निरन्तरं तास्तं यात्य कौथनेन को
समस्तरत्नमा विरत्न उत्तमः स्त्री जति न भयापदि धनसंचयगया को कया प्रयोजन ॥ ७२ ॥
स्त्राणां दोष सह श्रिया गुणा स्त्रीणां महियते ॥ गृहाचार सुतो स्यति मरने पतिना सह ॥
स्त्रीको दोष हरदं गुणा तिर्गुनः कया कया भंग्या कुतुबनिदानगर्नुः दोरा तु सा उनुः पुरु
षमन्या पदिः सती जानु ॥ ७३ ॥ कवयः किं न पस्यामि किं न भक्षंति वायसा ॥ प्रमदा किं न

साक्षात्

कुर्वन्ति किं न जल्यन्ति मया ॥ पंडित हरुल्लेन देव्या को क्वा छः का गते न घाया को क्वा
 छः स्वास्मि हरुले न ग-या को कर्म क्वा छः मतुवा लाते गाली नदिया को क्वा छः ॥ ७४ ॥
 ॥ कृदि ॥ पुत्र प्रयो जननं भार्याः पुत्र पिंडं प्रजन ॥ हित प्रयो जन मित्रं सर्व मात्म प्रयो जना ॥ ॥
 दोरा को प्रयो जन कर्नं स्वास्मि तु त्या उनुः पिंड का अर्थ कन दोरा तु त्या उनुः हित का अ ॥ चान् ॥
 ॥ ३५ ॥ र्थ कन मित्र तु त्या उनुः स वै धौ क मा आ पु नि मि र्ति ले तु त्या उनु ॥ ७५ ॥ समुद्रा व
 रणा भूमि प्रा कारा वरणा गृहा ॥ न रेंद्रा वरणा देशा च रित्रा वरणा स्त्रिय ॥ ॥ ३५ ॥
 पृथ्वी को आ वरन समुद्रः घर को आ वरन प्र ॥ राजा को आ वरणा देशः स्वा
 वी

बन्धु भा इति पतिरक्षणा देन

देन

स्त्रि को आ भरण भा प्रा च रित्र ॥ ७६ ॥ न गृह निज वा सानि न प्रा कारा न रक्ष का
 न वं धु र्ने व वं धो वा सु शी ला क्ष कुल स्त्रिय ॥ घर को परि वा स को पति प्रा कार ले
 रक्षा देन वं धन न रि क पति कुल स्त्रि को मा त्र शी ल से रक्षा गर्ह ॥ ७७ ॥ नदि पात
 यते ती रं नारी पात यते कुलं ॥ नारी रां च नदी नां च स्व द्दं द ललिता गति ॥ रा
 ले ती र को ना श गर्ह न् स्वास्मि ले कुल को ना श गर्ह न् नदि ले पति स्वास्मि ले पति स
 न रोगे प गरि च ल्द ॥ ७८ ॥ लता पा र्थ स्थितं कृ द्वाः मृत् पार्थ स्थितं नृ प ॥ पार्थ
 र्थं पुरुषं यो पि देष्टु यंति न शं स य ॥ लटा ले संग व स्था को रुष च रुद्ध राजा ले

आफुनजिकवसन्त्यासेवकबोलाउछः स्वास्तिमैसंगैवसन्त्यापुरुषबोलाउछः दे
 तिइंदैनभनिसंशयदैन ॥ ७७ ॥ नैवंपश्यंतिजातांधाकामांधौनैवंपश्यंति
 नपश्यंतिमदोमतोह्यर्थादोबोनपश्यंति ॥ जुन्यादेधिकानालेपनिदेवदै
 नः ^{नरुनि} कामीपुरुषनैपनिदेवदैनः अहंकारीलेपनिदेवदैनः धनमात्रतुन्यानुभं
 न्यापुरुषलेपनिदेवदैन ॥ ८० ॥ जीर्णमश्रुप्रशंसंतिभार्याचगतयोवना रता
 प्रत्यागतंभूरंशशचगृहमागतं ॥ जीर्णगरिषायाकोअन्ननिकोः स्वास्तिभन्या
 जीभनभयाकोनिकोः भूरभन्यासंगाममोरुजुहुंन्यानिको धान्गजभन्या
 धन

॥वान॥
॥३६॥

बह्येन

बह्येन

घरमापुण्याकोनिको ॥ ८१ ॥ लक्ष्मीतदनहीनेचकुलहीनेसरस्वति ॥ अयात्रितभ
 तेगारिगिरौवर्षतीवासव ॥ अलक्षणीछेउलक्ष्मीनीचछेउसरस्वतिः कृपा
 चक्षेउस्वास्तिः ^{बह्येन} इदु रेपर्वतवृष्टिगन्याकोजसैछ ॥ ८२ ॥ यस्यभार्याविरूपाक्षः
 कश्मलीकलहप्रीय ॥ उन्नरोउत्तरवादिचसाजराजः जराजरा ॥ जस्कोस्वास्तिनरांमो
 कलह ^{गन्या} पुनउत्तरोउत्तरवादिः सस्त्रीभयापदिः बुढानभयाकीपनिबुढाजसैरुछ ॥ ८३ ॥
 यस्यभार्यासुरुपाचभर्तृमनुगामिनी ॥ नीत्यंमधूरभाषिंचसात्रिनाश्रियाः
 श्रिया ॥ जस्कोस्त्रीसुंदरीपुरुषभन्या ^{भौ} केकेसंदोभनिमांन्यादिंकोदिनपियेव
 देवताजसो
 राई

७ ठो भयापनि न चारि जलें उछ ॥ ८४ ॥

चन वील न्याः एसा सी भयापदि तस्मी न भयापनिः तस्मी भया को जलें उछ ॥ ८४ ॥

यस्य भार्या गहे नित्यं सुनिव परि वर्जित ॥ तस्य सी दंति गा नाराणी पद्मि निवहि

मागमे ॥ जस्को खिले पुरुष लाई ऊकुरे हव काया को जलें हव का उछ त्येस्को

॥ ७५ ॥

पुरुष को शरिर शिशिल का लको कमल जलें उछ ॥ ८५ ॥ यस्य गहे च भार्या च मा

३५

तैव हेत कारिनी ॥ वहु तैत स्य गा नाराणी भू ऊपदे यथा शशि ॥ जस्को घर मा स्त्रा

॥ चान ॥

ली लेः आमा लेग नारै हित गर्द त्यस पुरुष को शरिर भू ऊपदे को चंद्र मा जलें

॥ ३५ ॥

बछा उछ ॥ ८६ ॥ किं जातै वरु भि पुत्रै सो कसंता मकार कै ॥ बल मे ककु ला लं

मिय त्र विभ्राम ते कलं ॥ धै रै पुत्र भया का प्रयो जन शोक सं ना प

मा त्र उछः सुपुत्र दोरा भया ऐ कै जना ले कुल को पका राग छैन ॥ ८७ ॥

एक भार्या त्रयो पुत्राः देह रिद शधे न वा ॥ कन्या कारा वसाने पि या संति व

ह वि क्रिया ॥ एक जना स्वासिः नि न दोरा दुई हरिद रागाई पछि न्या

को दोरि ऐति कन्या मांछे को बिकाइ दैन ॥ ८८ ॥ ऐखवा बहवो पुत्रा

गया मे को यदि बुजेत ॥ ये जेत व्या स्व मे तेन नीरं वा द्रव मत्सु जेत ॥

धै रै दोस भया को एक दोरा कदाचित् गया जालाः त्यस्ते अभ मे र्ध

अजग्न ग न्या को फल पाउछ ॥ तिन वस मा दा भग न्या को पुत्त उछ ॥ ८९ ॥

नील व रारा या दान ग न्या को पुं रा प छ ॥ ९० ॥

यस्य धर्मसजीवति ॥ गुरा धर्मविहीनस्य निष्फलं तस्य निवति ॥ ॥ जस्को गु
 रा धर्मपनिष्ठः ॥ उस्को जीवतु भन्तुः ॥ जस्को धर्मपनिष्ठे न गुरा पनिष्ठे ॥ उस्को जन्मभया
 को निष्फलः ॥ ८५ ॥ वाचा सरस्वतियस्यः भार्या रूपवती सती ॥ लक्ष्मीत्यागवति
 ॥ ७६ ॥ यस्य सफलं तसे जीवितं ॥ ॥ जस्को वचनमा सरस्वतिधियोः स्वाक्षि रूपव
 ॥ ७७ ॥ ती संति कुरु ॥ लक्ष्मीत्यागगर्जु समर्थः ॥ जस्को जन्मभया को साफल्यं भन्तु ॥ ७८ ॥
 धर्मार्थकाममोक्षं श्रयस्यै कोपि न विद्यतः ॥ भजा गतं तू सोपि निरर्थं तस्य जी ॥ चान ॥
 वितं ॥ ॥ धर्मार्थकाममोक्षस्यै त चारथो कमाये कथो कः जस्मन्नु व्यदुतै ॥ ७९ ॥

न उस्को जाग तदैनः ॥ उस्को जन्मनिष्फलः ॥ ८० ॥ धर्मसत्यविहीनस्य दि
 नयांति च विक्रिया सलोहाकारवस्त्रस्य स्वयं चैव प्रजीवते ॥ धर्मसत्यनदं
 न्याको दिनगयाको कलोद्य भन्त्या त्वाहा कालको वस्त्र उस्मै जीर्णार्थं कनना
 सद्रुदः तस्यै व्यर्थं गश्कि न धर्मसत्यनभया को पुरुषना सद्रुदः ॥ ८१ ॥ शत्रो
 रापि गुरो वाचा दोषो वाचा गुणोपि ॥ युक्ता युक्तं वचो ग्राह्यं न वचो गुरु गौरवा
 त् ॥ ८२ ॥ गुनकोर्कभा फलार्जसु भाजन्ये कुरा यो भन्ती वा शत्रुको कुरा पत्नी सुं
 नुपदः दोषको कुरा गयो भन्ति च गुरुभयापनि मित्रभयापनि दानुपदः ॥ ८३ ॥

अकर्तव्यं तर्कं तर्कं प्राणैः कंठ गते रधि ॥ कर्तव्यं नैव कर्तव्यं प्राणैः कंठ गते रधि ॥

अकर्तव्यं भया को कंठमा पुण्यापनिगर्तु कर्तव्यं भया को कंठमा प्रापुण्या

पनिगर्तु पर्थ ॥ २०० ॥ इति श्री ज्ञान केजी तिसात्र संग्रहे द्वितीय शतक समाप्ते ॥ २०० ॥

॥ ३३ ॥

॥ ४० ॥

काले चरिपुणासं धिः काले च मित्र संग्रहे ॥ कार्य कारणा मा त्रीते कारं क्षेपति

पंडित ॥ ॥ कालमा शत्रु कासे धिपनिगर्तु कालमा मित्र सित विग्रह पनि

गर्तु कार्य काहे तु ले नानि ले दिन का तनु ॥ १ ॥ काले पंच निभुतानि काले

संहरते प्रजा काले सुप्रेषु जगति काले हि दुरति क्रम ॥ २ ॥ काले प्राणिप

॥ चान ॥

॥ ४० ॥

काउंछ काले प्रजा संहार गर्धः काले सुत्या को पान जागर्त गर्धः सेति कारणो ले

काले सुत्या नागर्तु दै न ॥ २ ॥ कालात्पुरो हते बीजं फलं कारात्प्रवर्द्धने कालः

प्रवर्द्धने सृष्टि पुन कालो हि सं हरेत् ॥ ॥ काले देवि बीज रोपे ॥ काले देवि फल व

द्विष्टं काले देवि सृष्टि द्विष्टं काले देवि सं हार पनि द्विष्टं ॥ ३ ॥ तदिदं शो भूति

रापक्ष चंडा कानि लसं हत ॥ सर्व संहरते काले सत्त्वात् कालम हो तमे ॥ ॥

आकाश दिसा पृथि पानि चंड सुर्ज भग्निः वायुः सेति सर्वै काले नाश गर्ध

सेतो कारं काले भया को हू लो हो ॥ ४ ॥ किं करिष्येति वक्ता च श्री ता यत्र

अथाकोकामनगर्वाः एतामांदि

[illegible]

जनमात्रं पुनश्च कालमाप्तिभेदं दैत ॥ ७ ॥ मेरुश्चरति कल्यांते मर्यादं सागर
स्य च ॥ प्रतिपन्नमस्तस्यान्तरयंति कदाचन ॥ ८ ॥ कल्यांतमा सुम्य रूपवर्तयति
चतुर्दशममुदयति भापुसि मालमावसदैत महापुरुषमात्रकैलेयनिचलदैत ॥ ८ ॥
विद्यते त्रिषु च पला विद्यते वां सुतोतप ॥ पारुष्यं विद्यते नीचे दयालाभुषु विद्यते
स्त्रीजनक्षेत्रं च वलसाक्षरं वां मरादि उत्तपस्याक्षरं कुजातक्षेत्रं छिंदवचनं ॥
साधुद्वज्जदयाक्षरं ॥ ९ ॥ साधुसंन्यासमावेन भवन्ति देहविक्रिया ॥ उपकारश
तेनापि दर्जनं केन गृह्यते ॥ १० ॥ साधुजनसंन्यासगया कामात्रलेभापुशरि

रत्यागगदं दर्शनं देउ मात्र शायं नृणां रज्यकार गथा कीर्तयामि पतिनि कोलाये
न ॥ १० ॥ बुधबोध्यानिशास्त्राणि नाबुधः शास्त्रकोधयेत् ॥ प्रत्यक्षं च कृतेदिपे च शु
हीनेन पश्यति ॥ ॥ नानि जनशास्त्रले बोधगर्नु रूढः सुखं काले बोधगर्नुः प्रत्य
क्षं वतिवातिरायापनि भाषा न कृत्या ले देव दैन तलै ॥ ११ ॥ नारिकेलं वृक्षं ॥ धन ॥
दृश्यते केपि सर्भना ॥ भर्णेपि वदराकारा वहिरेव मनोहरा ॥ ॥ स-र्जन कले ॥ ४२ ॥
छमं न्या नारी केलफलनलै वाहिरानि कोछैन भित्रानि कोछ इर्जनमात्र वये
रफलनलै वाहिरातो येसुद्ध भित्रमन्या कठोरछ ॥ १२ ॥ चंदनं शीतलं चंद्र

१ चंडेनेन तु चंडमा ॥ चंडनेदन ये मर्ध साधु संपर्क शीतले ॥ ॥
 श्रीखंड पति शीतल चंडमा पति शीतल ॥
 चंडमार श्रीखंडमा साधु जन मित संभावसुनु शीतल ॥ १३ ॥ अंधर्मध ममि
 दंति प्रीति मिदंति मध्यमा ॥ उत्तमाध ममिदंति शोति मिदंति साधवा ॥
 अधर्मनातिले धन को ईक्षा गद मध्यमर्जनीले प्रीति को ईक्षा गद उत्तम
 जनलेमान को ईक्षा गद साधु जनलेशो त को ईक्षा गद ॥ १४ ॥ मदि का
 ब्रह्मामिदंति धनमिदंति पार्थिवा ॥ नीचाकलहमिदंति मानही महता
 धन ॥ १५ ॥ मदि कैशिवरा को ईक्षा गद राजलेधन को ईक्षा गद निचरु
 रुलेक सरु को ईक्षा गद दुलोमानिस् लेशो त को ईक्षा गद धन भया को

सिद्धि मां नुपद्य

मां नुगर्नु ॥ १५ ॥ ईतरा चार्थ मिदंति रूपमिदंति दारिका ॥ ज्ञानय क्रममि
दंति स्वर्गमिदंति ता यसा ॥ ॥ ईतर जन हुरु लेखन को ई द्वागर्ध स्वाक्षि
ले रूप को ई द्वागर्ध गोत्र लेखन को ई द्वागर्ध तपस्वी हुरु लेखन को ई द्वा
गर्ध ॥ १६ ॥ अतिके शैल नय दुबं अतिलोभे नय नुखं ॥ परपिडा च याद ॥ वान ॥
॥ ४३ ॥ तिनै वसाधु विद्यते ॥ ॥ अतिके गरिक न धन तुल्या उनु अतिलो ॥ ४३ ॥
मगरिक न सुख लितु अर्काला ई दुःख दुःखा विज्ञा गर्नु साधु दोउ लेति
विज्ञा दुःखेनु ॥ १७ ॥ नश कं नार भेत्ता नो अर्कियं नैव कारयेत् ॥ स्व

त्यकार्ये न कर्ष्या अतिश्रुतं नैव सेवयत् ॥ ॥ ज्ञानि जन लेभा फु लेन शका
को काम गर्देन सानु काम पति भोरं भगर्देन निस्पृह को सेवा पति गर्देन
॥ १८ ॥ शैले शैले न सागि कं सोक्ति केच गजे गजे ॥ साधु वो न हि सर्वत्र
चंदने नंने वने ॥ ॥ पर्वत पर्वत मा सागि कूटै न हाति सर्वै को पति गज मो
ति छैन सवै थाउ सपनि साधु छैन वन वन मा श्रीरं राउ चंदन छैन ॥ १९ ॥
पर कार्य धुयु कान्ता स्व कार्य क्षिप्र साधयत् ॥ सुह कार्य धुनि वृत्ति रा
जा कार्य धु विक्रम ॥ ॥ अर्क को कार्य मापं नित्युक्त गर्नु ॥ भाफु का

२५
 १५
 ५
 ०
 ०
 ५
 १०
 १५
 २०
 २५
 ३०
 ३५
 ४०
 ४५
 ५०
 ५५
 ६०
 ६५
 ७०
 ७५
 ८०
 ८५
 ९०
 ९५
 १००
 १०५
 ११०
 ११५
 १२०
 १२५
 १३०
 १३५
 १४०
 १४५
 १५०
 १५५
 १६०
 १६५
 १७०
 १७५
 १८०
 १८५
 १९०
 १९५
 २००
 २०५
 २१०
 २१५
 २२०
 २२५
 २३०
 २३५
 २४०
 २४५
 २५०
 २५५
 २६०
 २६५
 २७०
 २७५
 २८०
 २८५
 २९०
 २९५
 ३००
 ३०५
 ३१०
 ३१५
 ३२०
 ३२५
 ३३०
 ३३५
 ३४०
 ३४५
 ३५०
 ३५५
 ३६०
 ३६५
 ३७०
 ३७५
 ३८०
 ३८५
 ३९०
 ३९५
 ४००
 ४०५
 ४१०
 ४१५
 ४२०
 ४२५
 ४३०
 ४३५
 ४४०
 ४४५
 ४५०
 ४५५
 ४६०
 ४६५
 ४७०
 ४७५
 ४८०
 ४८५
 ४९०
 ४९५
 ५००
 ५०५
 ५१०
 ५१५
 ५२०
 ५२५
 ५३०
 ५३५
 ५४०
 ५४५
 ५५०
 ५५५
 ५६०
 ५६५
 ५७०
 ५७५
 ५८०
 ५८५
 ५९०
 ५९५
 ६००
 ६०५
 ६१०
 ६१५
 ६२०
 ६२५
 ६३०
 ६३५
 ६४०
 ६४५
 ६५०
 ६५५
 ६६०
 ६६५
 ६७०
 ६७५
 ६८०
 ६८५
 ६९०
 ६९५
 ७००
 ७०५
 ७१०
 ७१५
 ७२०
 ७२५
 ७३०
 ७३५
 ७४०
 ७४५
 ७५०
 ७५५
 ७६०
 ७६५
 ७७०
 ७७५
 ७८०
 ७८५
 ७९०
 ७९५
 ८००
 ८०५
 ८१०
 ८१५
 ८२०
 ८२५
 ८३०
 ८३५
 ८४०
 ८४५
 ८५०
 ८५५
 ८६०
 ८६५
 ८७०
 ८७५
 ८८०
 ८८५
 ८९०
 ८९५
 ९००
 ९०५
 ९१०
 ९१५
 ९२०
 ९२५
 ९३०
 ९३५
 ९४०
 ९४५
 ९५०
 ९५५
 ९६०
 ९६५
 ९७०
 ९७५
 ९८०
 ९८५
 ९९०
 ९९५
 १०००

ये चोहै सिद्ध गर्नु मित्र को कार्य मानि ध्यगर्नु राजा को काम पर
 देश करनु ॥ २० ॥ जले लेखे वनी चाना यत्कृतं न हस्यते ॥ अचला मपि साधु नोशि
 ला लेखे वति छति ॥ ॥ मुख ले गन्या को मपा रिता मा लेख्या को जले देव दैन सा
 ॥ ७६ ॥ धु ले गन्या को काम दुगा मा लेख्या को जले धिर दू ॥ २१ ॥ महता मापद से
 ति महता सेव संपद ॥ इतरेषु मनुष्या सुतापदो नैव संपद ॥ ७७ ॥ तुलो पुरुष को
 ॥ ७८ ॥ आप पुनि दू ॥ ऐ स्वर्ग्य संपत्ति पनि दू ॥ इतर जन को ऐ धर्ग्य पनि दू दैन ॥ ७९ ॥
 आपत्ति पनि दू दैन ॥ २२ ॥ शंभु सुखंति चार्क न वस शेषे न चंद्रमा ॥ विष्णु स्मर रा

५ गन्या लाई
 रै मात्रे रा मह ता कर संपु तै ॥ १ ॥ अर्घ पात्र ले मा हा देव संतोष दू ॥ वस
 ले चंद्रमा संतोष दू ॥ स्मरन ले विष्णु संतोष दू ॥ तुलो मा सुख गर्नु हाथ जो
 रिकन ॥ २ ॥ लेख कपाथ क नैव ये चान्ये शाख चितका ॥ सर्व व्यसनि नो म
 २३
 ठा ॥ किया वंत श्र पंडिता ॥ ३ ॥ लेख क पाठ क साख जा न्या सवै ॥ त्यो सवै व्यसनि
 मुख मंनु ॥ किया वंत पंडित मनु ॥ ४ ॥ वौ हत्य मभ्र वारि कां राज सेवा तपो व
 नं ॥ धीरो श्र वारि कुर्वती कातरा ॥ रुषि बाहुका ॥ ५ ॥ वारि ज्य गर्नु ॥ घोडा को व्य
 पार गर्नु ॥ राजा को स्य वा गर्नु ॥ तप स्या गर्नु ॥ जोति जन ले चार थोक गर्नु ॥ कहु ले

ती २५
 वेकसाउनु ॥ २५ ॥ बजेदुनार्थीवारिा र्जविशार्थीचवदुनुतं ॥ अनुकारमप
 न्यार्थीमानार्थीनृपतिभन्येत् ॥ ॥ धनकोईदागन्यालेवारिाज्यव्यापारगनु
 विशाकोईदागन्यालेभनेकशाखशिकाउनु पुत्रकोईदागन्यालेअनुकार
 ॥ उदि ॥ मांगनुमान्यकोईदागन्यालेराजाकोसेवागनु ॥ २६ ॥ मुखपद्मदलाकारंवा ॥ चान ॥
 ॥ ४५ ॥ चंदनशितलहृदयकर्तुसंयुक्तं त्रिविधं धनलक्षण ॥ ॥ मुखकमलकी
 फुलजसैसुंदर वचनश्रीखण्डजसैशीतलहृदयमर्षीकोकर्तुजसैछ ॥ ध
 र्तकलक्षणसैनेकुंन ॥ २७ ॥ इजनेप्रियवादीचनेवविश्वासकारयत् ॥ म

अवति जिह्वागेहृदिहाराहलंविषं ॥ ॥ इजनेकस्तोदभंन्यामिथोकरा
 बोलन्यात्मकोविश्वासहैनः कुरामन्यामहजसैछ हृदयमर्षीकोहलाह
 तविजसै कालोभिचद ॥ २८ ॥ खलसर्वमात्राशिपरदिंडाशिपश्यति ॥
 आत्मनेवित्त्वमात्राशिपश्यतेपिनपश्यति ॥ इजनेलेअर्काकोदोषभ
 न्यासर्वपमात्रपनिदेवछ ॥ २९ ॥ दर्शनियाश्चयमूर्वाक्षनवंतंभुनिगुरा ॥
 इरुस्यापिबदश्यतेकिंभुर्वावपुष्पिका ॥ ॥ मूर्वहृरुतेदर्शनगर्ध धन
 हंन्यानिगुराभयापनि ताश्चादेविलाहकोफुलजसैसोभाहंछ ॥ ३० ॥
 ३ भोपुकोदोषभन्याव्यातजतिकोदेव्याकोपनिजदे
 व्याकोजसैगर्ध ॥ ३१ ॥

गहनाराया

इर्जन

सिद्धिभक्तैः श्रीकोसर्पदेविदस्ताम्भुः कृतस्तैः शास्त्रज्ञभयापनिर्मुदनु
पद्य ॥ ३॥ पात्रापात्रविसेवेन धेनुपंनमयोर्यथा ॥ तृणानि श्रवतेक्षीरं
क्षीराणी श्रवतेविवं ॥ ॥ पात्ररभपात्ररगाईरसर्पविशेषकृच्छकसोम
त्याद्यासघाईकनगाईरसर्पलेविषदियो पात्ररभपा ॥ चान ॥
त्ररहेतिविषयकृच्छ ॥ ३॥ सुडशत्रुमितिजात्वानोपेक्षेतकदाचन कले ॥ ४ ॥
इर्जनमाप्नोति नरास्थो वक्षीवाजयत् ॥ ॥ शत्रुसानुद्धमनिशंघैरापनु
कंदैन त्योशत्रुलेनासगर्जा कारणरमाघासमावक्रिविजमात्रलेपनि

पछि

देवाभाषा

ऊषोर पुनर्देव उदेषको

नाशगर्ह ॥ ३॥ यक्षीकेकरकेदोषाभशीतिमधुपिंगरं ॥ शतंकानेचयो
डेच कुरुस्थानंनविशते ॥ ॥ साथीदोषकेकरदेउद्ध भसीदोषमधुपिंग
लदेउद्ध कानादेउसंदोषद योददेउ कुरुवादेउ भनूदेन ॥ ३॥ स्था
नकुरुतेइराचारेसंत्रलेहपरित्यजेत् ॥ विश्वाससमयेकार्येविनासमुप
गच्छति ॥ ॥ स्थानमावस्थाकोइराचारिकपति सेस्तासितंविश्वासगन्या
पछि नाशकृच्छ ॥ ३॥ मृदुनेवमृदुहंति मृदुनाहंतिदारुणा ॥ नासाध्वं
मृदुनाकिंचित्तस्मात्तिक्ष्णतरोमृदु ॥ ॥ शीतलपुरुषलेशान्नकोनाशग

आयले

ई ताक्षा को पनि नारागद शीतल रधारनागर्नु गाछो छः ऐति कारणां लेति
 क्षा पुरुष कै शीतल भया का उग्र भंनु ॥ ४० ॥ वने प्रज्वलिता वंद्दि देहे नु ला
 निरक्षति समल मून्म लेयंति चापो घो मू दूरी तले ॥ ॥ वन मां दाह भयाप
 नि रुष को वो तवा च छ नदी ले ले गयो ^{भनि} छ रुष को वो त सुद्रां वा च छ नरा ॥ चान ॥
 तल भया को म हा इ छ ॥ ४१ ॥ स्थ ल रोमा वली वर्धः कं न्यां च वरू भाषिणी ॥ ४२ ॥
 उषराणि च क्षैराणि दुरत परिवर्जयत् ॥ ॥ के स दु ल भया का सा ध्या धे
 रै ऊ रा ग न्यां क न्या उषर भू मि ता धा दे वि द्वा दनु ॥ ४३ ॥ रहस्य भेद पे मुं न्य
 यति

आफु ले ग या पति ५

ऊरा

परदोषानु की तने कलह प्रसूति चैव दुरत परिवर्जयत् ॥ गुप्यं प्रकास
 गन्यं चुकि गन्यं भर्का को दोष न भं न्या कलह गर्नु उग्र म गन्या लेति चार ४ जै थ क ॥
 ग न्या ता धा दे वि द्वा दनु पछ ॥ ४४ ॥ अभयानं ग जो म तं गा वं श्वै व प्रसूति का
 तथा भं त पुरो दा सी दुरत परिवर्जयत् ॥ ॥ घो रा को र थ द्वा दो रं न्या गा र्भं तं म द नु या
 पुर को के ती रा ले ता छ नु पछ ॥ ४५ ॥ दु र्ज नं च सा मि त्रै पर स्वा मि र ता छि य ॥ गो
 जी रां व स्व जी रां च दुरत परिवर्जयेत् ॥ ॥ दु र्ज न मि त्र पर पुरु ष र्क्ष ण ग न्या स्त्री
 बु छी गा र्भ जी रा व स्व ले ति ता धा दे वि द्वा दनु ॥ ४६ ॥ न वि श्व से द मि त्र स्य मि त्र स्या

४५

पिनविश्वसेतु ॥ कदाचि कुपितो मित्रः सर्वगुह्यं प्रकाशयेत् ॥ वैरिसित
विश्वासपनिनगर्तु मित्रसित विश्वासपनिनगर्तु कदाचित् मित्रकोष

॥ ७६ ॥ मयापदि सर्वगुह्यं प्रकाशयेत् ॥ ४६ ॥ न विश्वसेद विश्वासे विश्वसेने

॥ ४७ ॥ विश्वस्य ॥ विश्वासाद्वयमुत्पन्नमूलान्येव निरुतति ॥ अविश्वासिद्वे

उविश्वासनगर्तु विश्वासिद्वे उपनिश्वासनगर्तु विश्वासगन्थापनि भय

इदं सर्वेनासकं ॥ ४८ ॥ नदिनां च नखीनां च भृंगीणां शस्त्रपाणिनां ॥ चान ॥

विश्वासेनैव कर्तव्यं स्त्रीपुंजकृतेषु च ॥ नदी सित नखासीतः सिं ॥ ४९ ॥

कुंन्यासितः सिपाहिसितः स्वाक्षिसितः राजासितः विश्वासनगर्तु ॥ ४९ ॥

नदीतीरेषु यवृक्षाः याचकं न्यानि राश्रया ॥ सामंतरहितो राजा न भवति

चिरायुषः ॥ नदीतीरकोरुषः आधारनभया कौकं न्याः मंत्रिनभया

कोराजा ऐतितिनर्जनाश्चिरगर्तु वसुदैज ॥ ५० ॥ यदिदं दृष्टं तेषां

तिस्त्राणि तत्र न कारयेत् घृतमर्थप्रयोगं च परोक्षे दारदर्शन ॥ प्राति

कोर्दृष्टगर्तु लेतिन्यो ककामं द्वाडनु जुवानवेतनुः रूपैः आको व्यवहारः

अकर्तु नदीपिकनस्त्रीभेतगर्तु कामं ऐतिका मनगर्तु ॥ ५१ ॥ नग

नगर्तु

२५
 १५
 १०
 ५
 ०
 ५
 १०
 १५
 २०
 २५
 ३०
 ३५
 ४०
 ४५
 ५०
 ५५
 ६०
 ६५
 ७०
 ७५
 ८०
 ८५
 ९०
 ९५
 १००
 १०५
 ११०
 ११५
 १२०
 १२५
 १३०
 १३५
 १४०
 १४५
 १५०
 १५५
 १६०
 १६५
 १७०
 १७५
 १८०
 १८५
 १९०
 १९५
 २००
 २०५
 २१०
 २१५
 २२०
 २२५
 २३०
 २३५
 २४०
 २४५
 २५०
 २५५
 २६०
 २६५
 २७०
 २७५
 २८०
 २८५
 २९०
 २९५
 ३००
 ३०५
 ३१०
 ३१५
 ३२०
 ३२५
 ३३०
 ३३५
 ३४०
 ३४५
 ३५०
 ३५५
 ३६०
 ३६५
 ३७०
 ३७५
 ३८०
 ३८५
 ३९०
 ३९५
 ४००
 ४०५
 ४१०
 ४१५
 ४२०
 ४२५
 ४३०
 ४३५
 ४४०
 ४४५
 ४५०
 ४५५
 ४६०
 ४६५
 ४७०
 ४७५
 ४८०
 ४८५
 ४९०
 ४९५
 ५००
 ५०५
 ५१०
 ५१५
 ५२०
 ५२५
 ५३०
 ५३५
 ५४०
 ५४५
 ५५०
 ५५५
 ५६०
 ५६५
 ५७०
 ५७५
 ५८०
 ५८५
 ५९०
 ५९५
 ६००
 ६०५
 ६१०
 ६१५
 ६२०
 ६२५
 ६३०
 ६३५
 ६४०
 ६४५
 ६५०
 ६५५
 ६६०
 ६६५
 ६७०
 ६७५
 ६८०
 ६८५
 ६९०
 ६९५
 ७००
 ७०५
 ७१०
 ७१५
 ७२०
 ७२५
 ७३०
 ७३५
 ७४०
 ७४५
 ७५०
 ७५५
 ७६०
 ७६५
 ७७०
 ७७५
 ७८०
 ७८५
 ७९०
 ७९५
 ८००
 ८०५
 ८१०
 ८१५
 ८२०
 ८२५
 ८३०
 ८३५
 ८४०
 ८४५
 ८५०
 ८५५
 ८६०
 ८६५
 ८७०
 ८७५
 ८८०
 ८८५
 ८९०
 ८९५
 ९००
 ९०५
 ९१०
 ९१५
 ९२०
 ९२५
 ९३०
 ९३५
 ९४०
 ९४५
 ९५०
 ९५५
 ९६०
 ९६५
 ९७०
 ९७५
 ९८०
 ९८५
 ९९०
 ९९५
 १०००

देउरविभासंनकृष्णद्वयहं ॥ आत्मनोपितथाकोधमित्रवैरिना
 रयेत् ॥ ॥ दुष्टसितविभासपनिनगर्नुद्वेष्टतेविग्रहर्षन्निनगर्नु को धप
 निनकुनु मित्रमानिसुवैरिपनिनगर्नु ॥ ५१ ॥ कुनयोमित्रराजानोवि
 ॥ ५२ ॥ प्रचरषतिपति ॥ ब्रवर्जितेवतभुक्नसंवन्तिसदावुधै ॥ ॥ क्रनितिजांन्या
 ॥ ५३ ॥ मंत्रिकोराजा सुहिनीकोषातिवाह्यरावतभुक्नसन्मासि हेतिकोसेवा
 नगर्नु ॥ ५४ ॥ कुमंत्रिनास्तिविभासं कुमार्ग्यायां कृतोरति ॥ कुराज्येनास्तिना
 र्हेति कुदेशेनास्तिजीवितं ॥ ॥ कुमंत्रिदेउविभासदैन ॥ ॥ कुसीदेउरति

३ कोवितासंछेन
 रसदैनः कुराज्येमानिर्वृत्तिदैनः कुदेशमावाचनुदैन ॥ ५३ ॥ नास्ति सत्यं स
 दाचौरनाशोचंरषतीपति ॥ मद्यपः सुहृदनास्तिपुतेकालेत्रयेनहि ॥ ॥ चोर
 देउसत्यदैनः सुहिनीकोषाभिर्मुवाह्यरादेउशोचदैनः मतुबालकोमित्रदैनः
 जुवाल्देउतिनिंधोकदैन ॥ ५४ ॥ दोविप्रौविप्रमग्निश्चदंपत्योर्गुरुशिष्ययो
 अंतरंनैवगतयंरुहस्यरषभस्यच ॥ ॥ अंतरंवाह्यराकोअंतरनजानु ॥ वाह्य
 राअग्निअंतरनजानुः स्त्रीपुरुषकोअंतपनिनजानुः गुरुशिष्यकाअंत
 रपनिनजानुः महादेवसाध्याकोअंतरनजानु ॥ ५५ ॥ लोकयोत्रामयं
 वनी

यं राजा दाक्षिण्यं त्यागशीतं ॥ पंचयत्र न विद्युतेन कुर्यात्तसंहति ॥ लोक
जात्राभयमयदिन्याराजा. समं दूत्या त्यागी. ऐतिपाचथोकनभयाकोथा

॥ ७३ ॥ उमागतिनरुनुगांढोदं ॥ ५६ ॥ नाजनें शुक्रतायांति नैवैकसंबक्रभूते

ननारास्थिरदुद्धिः स्यात्तत्सर्वं सस्मृतं वदेत् ॥ गाजलसेतोदुदैन. वक्रभूत ॥ ५७ ॥

॥ ५९ ॥ कोविकल्पभावदैनः स्त्रीकौस्थिरदुद्धिदैनः सर्वते सस्मृतवौतनुसकुदैन

॥ ५९ ॥ अनशेषो अग्निशेषश्च व्याधिशेषस्तथैव च ॥ पुनर्बर्द्धयते यस्मान्न
तस्माद्दूषणकारयेत् ॥ ॥ मराशेषः अग्निशेषः व्याधिशेषः उसैराद्याप
श. को. को. को.

कपति

॥ एतिदिनदिनैव छाउद ॥ ५६ ॥

दिपुनर्बारउत्पतिदं ॥ तस्कारराशेषमिति राषेनुपदं ॥ ५६ ॥ उद्वेगक
तकेदः जुवा मंद. परस्त्रियाः निद्रामैथुन. मालस्यसेवतेनेहिवर्जनं ॥ ॥ अहंकारि

कतहः कदू. जुवा. मंद. परसि. निद्रामैथुन. मालस्य. सेवा मर्दमर्दे दृष्टि क्रेच

॥ ५६ ॥ परदारापरस्त्रेच परिवारं परस्य च ॥ वरिहास्यं गुरुत्यानेयत्नत्र. यरा

वर्जयेत् ॥ ॥ परत्रि. परधन. अर्काको अपवादकुरा. गुरुकोथाउं हास्य. मा

लगति. घउनुपदं ॥ ६० ॥ परोक्षे कार्यं हुनारं प्रत्यक्षप्रियुवादिने ॥ वर्ज

ये ज्ञाहशं मित्रं विषकुंभं पयोमुखं ॥ ॥ अधिप्रियकरार्थे पद्धि कामना

विषममाकोगणिकामुषमा-दुदलोधाकाजसै

रागन्त्यारेस्तमित्रसंगहनगनु विषकोगणिकामुषमा-माचरदमव्याकोज

लैकंद ॥ ६१ ॥ कुदेशं च कुरुति च कुभाय्या कुनदितपा ॥ कुद्वयं च कुभोयं

च वरुयेत्ये पंडित सदा ॥ ॥ कुदेशः कुरुति कुरुति वस्त्री कुनदि कुद्वयः

कुभोयं ऐतिजानिजनलेखा ॥ ६२ ॥ उर्वशीजदिरुपेगारंभायदितिलोत्त

मा गोपालिमेनिका चैव वरुनियोपरस्विय ॥ ॥ स्वर्गकाभयसरा उर्वशी

रंभा-तिलोत्तमा गोपालिमेनिका ऐतिजानिजनलेखा ॥ ६३ ॥ येषु कार्येषु विधेयुः सहसा विफलं तोदयो विष

रस्त्रीसंभोगदादनु ॥ ६४ ॥ येषु कार्येषु विधेयुः सहसा विफलं तोदयो विष

विषमहादोष-परिवर्जितैश्वराणां ॥ ॥ कीं कार्यगरिकनसाफल्येचाटुभयाकींभं

यापनिः काममा-विशामाफलितभयापनि-विषतिमामहादोषद्वयकायः

ऐस्तो कार्यतानिहरुलेखाउनुपद ॥ ६५ ॥ भक्ताभक्तसंययेत्कार्यकार्य

चतुस्तं सदायेषु सदेहाभे तंयं सर्वदावुधै ॥ ॥ भक्तभक्तहेरिकनकार्य

भकार्यतुल्यगर्नुसदाकार्यमासंदेहोर्ग्या-एस्तासितसंदेका लमायैजानिजन

दराउनुपद ॥ ६६ ॥ भेतव्यं मकुतिनानां राजापरोपनिधिरां भेतव्यं जानश

त्राणां ह्वापूर्वोपकारिरां ॥ ॥ भक्तलीतपनिदराउनु राजासितैनिदराउ

ॐ जानिभयाकोशत्रुसितपनिदराउनु परापूर्वदेवि विरोधभयाकोशत्रुसि
 तपनिदराउनु ॥ ६६ ॥ पादपानोभयंवात पश्चात्तं शिशिरोभय ॥ पर्वता
 नोभयं वज्र जंतुनां दपदोभय ॥ ॥ रुषकाभयवायु पद्मकोभयशिशि
 ले पर्वतकोभयवज्र जंतुकोभयमनुष्य ॥ ६७ ॥ मातायादिविषदद्यात् ॥ ॥ जान ॥
 पिताविक्रीयते सुत ॥ राजाकरोति दंडेन कोमेव ज्ञानाभविष्यति ॥ ॥ भा ॥ ५३ ॥
 मातैर्विषदियापदि वावुलेव्येचापदि राजाते भंन्यायगुचापदि कस्को
 शरणासाजानु कस्तेरक्षागर्ता ॥ ६८ ॥ यत्रा जात्यं चौरसमंत्रि सपुरोई

हित तत्राहं किं करिष्यामि यतो रक्षा ततोभय ॥ ॥ जाहदेरामाभयापनिः
 राजापनिचौर मंत्रिपनिचौर पुरोहितपनिचौर त्यस्तो भ्रातृमाकागर्तु जा
 हादेविरक्षारुनु ताहादेविभयमात्रदूह ॥ ६९ ॥ विधाता लिखिताय स्यल्ललाते
 क्षेनमरिका ॥ देवोपनिहि कोमि तं लिख्यती लिखितं मया ॥ ॥ विधाता लोकपाल
 मा लेखाको अक्षर देवतैर्मित्तनु शकदेन लेखनयनिमकदेन ॥ ७० ॥ कर्मदो
 हि प्रधानेन बुद्धिना किंप्रयोजन ॥ ॥ पारवानस्य कृतो बुद्धि तेन देवो भविष्यति ॥ ॥
 दुलोभन्याको कर्महो कर्मनभयापदि बुद्धिमात्रलेखाप्रयोजन दुंगाको कपाय

ताभयोर

तेसेमनुषेलेजांनुयर्थ

गयो काभर्भलेदेव ^{मंमि} पूजा गया को ॥ ७१ ॥ कर्मरोहिप्रधानानिसंनिद्ध
 वे शुभग्रहे ॥ वशिष्ठ दत्त तन्नेपि नान किं इ खभागिनी ॥ ॥ कर्मभयाको भव
 संहृष्ट वशिष्ठ अपि वे शुभदिन हेरि लून दिया को ये तामा शीता विवाह गगना
 को इ विमयो ऐति कार राले कर्म ठु लो हो ॥ ७२ ॥ सानुकुले भव्य तस्मी न दोषोपि ॥ चान ॥
 ॥ ७३ ॥ ॥ ७४ ॥ गसा संहति गुरोपि दोष तायां ति वकी भत्ते विधारित ॥ ॥ सानुकुलनिको भया ॥ ७५ ॥
 पद्धि दोष लेपनि गुरा दंष्ट विधाता विमय भया पद्धि गुरा लेपनि दोष दंष्ट ॥ ७६ ॥
 किं करोति नर प्राप्ते प्रेक्षामारा स्व कर्मभि ॥ प्रायनेव हि सुधानां वृद्धि कर्मनुसा ॥

बलोजन

रिणी ॥ ॥ जनिमात्र भया ले कया दंष्ट कर्म लेप हाया को था उमान जाई दंष्ट देन मु
 ख कोपनि ऐ श्वर्य दंष्ट वृद्धि भया को कर्म अनुसार दंष्ट ॥ ७७ ॥ हस्त स्प भूख नेदा
 न सत्य के धस्य मुखरां भूते च भूखरां कर्न भूषरां किं प्रयोजन ॥ हात को
 गणा दान गर्नु कंठ को गहना सत्य कान को गहना धर्म कया सुनु गहना लला
 या को का प्रयोजन ॥ ७८ ॥ चरित्र मुखरां सीरां प्रमारां पुष्य भूखन ॥ ७९ ॥
 मुखरां पुंसां पतिनां भूषरां कया ॥ ॥ स्वाधि को गहना सुचरित्र रुष को गहना
 पुंसां पुरुष को गहना भा मु रति ॥ ८० ॥ जा को गहना रुषां राखनु ॥ ८१ ॥ न
 कुल मनु दया क्षमा

सत्रं मुखं चंडो नारिणं मुखं रोपति ॥ एचि विभूषनं राजा शतं सर्वं उभररां ॥

नक्षत्रको गहना चंद्रमा स्वाधि को गहना स्वामिः पृथ्वी को गहना राजा सवै को गहना

शील स्वभाव ॥ ७७ ॥ महता परिभव श्रेयं न निचो मानसु न सं ॥ कंशारि चरणा घाते काली ॥ चान्

यस्य मुखं रां ॥ ७८ ॥ लोपुरुषं ते भ्रमां न्यगया कौनिको ॥ नीचलेसां न्यगया को पति ननी ॥ ७९ ॥

कौ. कस्वभं न्या श्रीकृष्ण का चरने ले मर्दन गर्दा गर्दे कालिनाग को शिलशोभा भयो न ले ॥ ८० ॥

शुचि भूमिगतं तोयं शुचि नारि पति प्रता ॥ शुचि क्षेमां करो राजा सं तो यो ब्रह्मणो शुचि ॥ ८१ ॥

भूमिमा भया को पति शुचि पतिव्रता भया को सु शुचि क्षमाधारि राजा शुचि सं तो विभया

भयां का

को ब्रह्मणो शुचि ॥ ८२ ॥ शुचि भूमिगतं तोयं यत्र लेपो न विद्यते लपस्थानं परित्यजे भ

न्यस्थाने शुचि शुचि ॥ ८३ ॥ भूमिमा गया को न लिप्या को धाउं पारिा शुचि लिप्या को धाउं

द्वदिकन न लिप्या को भूमिमा गया को पारिा शुचि ॥ ८४ ॥ भस्मना मुद्रते कांशपता

प्रसाप्ते न मुद्रति ॥ रजसा मुद्रते नारि न दिवगे न मुद्रति ॥ ८५ ॥ भस्म ले कांश मुद्रं रुद्र

भूमि ले लेतां मुद्रं रुद्र रजं भया को स्वामि मुद्रं रुद्र वेग ले गया को न दि मुद्रं रुद्र

॥ ८६ ॥ पितुरं चः पुरं दद्यात्मा तु दद्यात्समानं सं ॥ गोपु चात्स दं दद्यात्स्वयं मे

वक्तिषिं वजेत् ॥ ८७ ॥ बाहु ले भत्त पुरं दि दद्यात् आमा ले भत्त पुरं दि दद्यात् गार्ह ले भत्त

जन्म दि दद्यात्

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ १ ॥ कपिलाक्षीरपाशो नष्टा
 ता गमनेन च ॥ वेदाक्षरविचारेण स मुद्रो नरकं व्रजेत् ॥ ॥ कपिलवर्णभ
 याको गङ्गाको ददया यामांछि ॥ ब्राह्मणी गमनगर्भमांछि ॥ वेदपाठयनगर्भा
 ॥ ७६ ॥ मांछि त्यो भुद्र नरकवासगर्ला ॥ ८३ ॥ मुद्रि हस्तेन यो मुक्ते सो स मे कं नि ॥ चान
 ॥ ५६ ॥ रंतरं ॥ जीवमानो भव्यदुद्रो मृतः श्वानश्च जायते ॥ ॥ भूमीका हातले जुन ॥ ५६ ॥
 ब्राह्मणा लेहे कमहि ता संमघाई वस्या पछि त्यो ब्राह्मणा जीवहुं ज्यालु मुद्रम
 यो मया पछि कुर्कुरैहु ॥ ८४ ॥ सनुही ना तु यो नोरिछ तही नें तु भोजनं
 केजे निमज्जम

बसही नें मलंकारं विद्याही नें दिजे तु नें ॥ ॥ दुद्रनभयाको स्त्री ॥ यि उनभ
 याको भोजन ॥ मलीन वस्त्रलाउ ज्या ली रें मंह मां विद्या नें जी न्या ब्राह्मणा रेति
 सोभा बूंदेन ॥ ८५ ॥ शोभते सलिले पद्मे शोभात्ये दिवसो दिज ॥ शोभात्ये
 तपसा युक्तो वरांशु लस्य शोभते ॥ ॥ वारिणा कनलपुल सोभाइहु जानी
 ब्राह्मणा सोभाइहु तपस्या ले युक्त भयाको शोभाइहु ॥ पुलको वरांशु सोभाइहु
 ॥ ८६ ॥ यज्ञोत्सवं च विप्राणां मूर्खानां कलहोत्सवं ॥ पुरुषोत्सवं च तारा
 णां गवारां च तरोत्सवं ॥ ॥ ब्राह्मणाको उत्सां जज्ञगर्तु मूर्खको उत्सवैं कल

अग्नि को ता फले पो ल द न
 तिन व लु हरियो बा लु
 ७३ ॥ ५७ ॥
 कर्गु स्वास्ति को उ सर्व पुरुष गाई को उ सर्व दाय ॥ ६७ ॥ अग्नि होत्र फले
 दशिल वृत्ति फले सुत ॥ रति पुत्र फलानारी दत्त भुक्त फल धन ॥ वेद जा न्या
 को फल भग्नि होत्र शास्त्र जा न्या को फल शील वृत्ति नै की अर्गु स्त्री पु स ग
 ग या को फल पुत्र तु ल्या उ नु धन भया को फल दान भोग गर्गु ॥ ४८ ॥
 मिद ह ति ता प न्न सु र्यो हें दे ति र स्मा क्षि ॥ राजा द हं ति दं दे न त प स्या ब्रा ह्म
 रो द हे त ॥ ॥ अग्नि ले यो हें ग दं तो व ले सूर्य को र रा ले यो हें राजा ले दं द ग ति
 ले दं द ले यो हें ब्रह्म सा ले त प स्या ले यो हें न र्द ॥ ॥ स न सो के म ते मो सं
 त प स्या का ब ल ले प्री त रा पो ल च न
 १२ १३४
 सा के र य

करे ता म धि तं द धि तं दं धि तर्ज न्यो द स घ र्ध च तु ल्य गो मो स भ क्ष रो ॥ ॥
 स न सो के मा या को मा सु हा त ले म र्ध न ग या को द हि तर्ज नी ले द ति व न ग
 या को ले त ति न र्धो क गा र्ग को मा सु या या को तु ल्य ॥ ६९ ॥ न ह न्यो न
 म ति द घा दं न्य मा नो न द स्य ते ॥ य त्र शं का परि त्त ज्य भ क्ष मो सं यु धि धि र ॥ ॥
 भा पु ले र्मा नु दै न मा र भ नि उ द्धि र नु दै न भ क ले मा या को हे नु प नि दै न
 भो यु धि धि र ऐ ति ति न्धो के शं का द दि क न मा सु या या को पा प दै न ॥ ७१ ॥
 न मो सं भ क्ष रो दो षे न म शं न च मै यु न ॥ प्र ह ति रे व क र्त्त व्यं नि वृ त्ति सु म हा फ ले

वान

संग

मासुवायाकोदोषयनिर्देन मशंवायाकादोषयनिर्दे मैथुनग याकोदोरव
पनिर्देन ऐतिषा शिकोसोवृत्तिगर्तु ऐतिनंग याको भयाम हा फलद्वेष्ट

॥ ८२ ॥ चतुर्सागरयर्थतोयोद धात्वधिर्वामिमं ॥ नद्यादेवपियोमां

७६ ॥

संतुल्यस्यतद्विदुर्धवा ॥ चारसमुद्रकोमध्यमाभयाकोपधिदानग या

५८ ॥

कोपुंन्यरमासु वानद्या याकोपुंन्यतुल्यधमनि जानिपेदित हरुलेमन्याकोद्ध

॥ ८३ ॥ अग्निरापस्त्रियोमूर्खसर्वराजा कुलानि च ॥ नित्यस्यवोपचारैरा

सशं प्राणहरानिषुट ॥ भागोपस्त्रियोमूर्खसर्वराजा ऐतिदथो कले ॥

॥ वान

॥ पद

नित्यउपचारले प्राणिकोनासगर्द ॥ ८४ ॥ मुक्कमांसेस्त्रियोवृद्धा बालार्कल

रुगोदधि ॥ प्रभातेमैथुरोनिद्रासशं प्राणहराणिषुट ॥ सुक्याकोमासु

वृद्धीस्त्रियोविहानकोसुर्य तहरादहि विहानस्त्रियोसंभोग सुकीर्मा ऐतिद

थोकले प्राणिकोनाशगर्द ॥ ८५ ॥ सशंमांसेष्टतेसद्येवालसीश्रीरभोजनं ॥

उद्भेदकंतरु छायासशं प्राणकरानिषुट ॥ सद्यकोमासु सद्यकोधिउ बाल

कुंया दुदरभातवानु तातोपानि रुषकोद्या ऐतिदथोकले प्राणिकोर

सागर्द ॥ ८६ ॥ अंजादक्षगुरोपिष्ठापिष्ठादक्षगुरोपय ॥ प्रयेसोय गुरोमा

25

15

10

5

0

अहं कालि

संमोसां गुरो च तं ॥ ५ ॥ अहं देवि आठ गुरो रोति रोति देवि आठ गुरो उद ॥
 द देवि आठ गुरो मास मासु देवि आठ गुरो घिउं काछ ॥ ६ ॥ पंच छि प्रविन
 ७ ॥ ८ ॥ स्यंति तं धोरु भू भू यो नर ॥ ९ ॥ निमानि च कामी च गुरु देवी स थै वच ॥
 १० ॥ ११ ॥ ऐति याच जना बाडै नाश ई ॥ १२ ॥ तम कारी लोभि अहं कारी छिनार गुरु देही ऐति
 १३ ॥ १४ ॥ गोभि विष्टै भवे दै भवे सतिभि सत्य वादिभि अनुधै दान शी
 १५ ॥ १६ ॥ लै च सप्र मिर्भार्यते मह ही ॥ १७ ॥ गाई बां हरा वेद सती सत्य वादि अलोभि
 १८ ॥ १९ ॥ दाता शील वच ऐति आध जो कले वधी धारणा गद ॥ २० ॥ २१ ॥ असारै विहसं

६ अहं कालि लोभि मूर्ख छिनार गुरु देहि

शिव

सारें सार सैत चतुस्रयं ॥ १ ॥ काशो वास सतां स गोगंगा स्वयं भुं पूजयेत् ॥ २ ॥ श्री
 ३ ॥ ४ ॥ सारें सार मा सार भेन्या को चार जो कछ ॥ ५ ॥ काशी वास जांनु सत पुरुष संग वस
 ६ ॥ ७ ॥ नुरति त्यति त्य गंगा सत्ता नगर्नु स्वयं भुं पूजयेत् ॥ ८ ॥ श्री ९ ॥ १० ॥ पूजां गर्नु ऐति सार
 ११ ॥ १२ ॥ छ भंति चानुक स पिछे भू प्रो दोरा लार्शिका या को हों ॥ १३ ॥ १४ ॥ १५ ॥ १६ ॥ १७ ॥ १८ ॥ १९ ॥ २० ॥ २१ ॥ २२ ॥ २३ ॥ २४ ॥ २५ ॥ २६ ॥ २७ ॥ २८ ॥ २९ ॥ ३० ॥ ३१ ॥ ३२ ॥ ३३ ॥ ३४ ॥ ३५ ॥ ३६ ॥ ३७ ॥ ३८ ॥ ३९ ॥ ४० ॥ ४१ ॥ ४२ ॥ ४३ ॥ ४४ ॥ ४५ ॥ ४६ ॥ ४७ ॥ ४८ ॥ ४९ ॥ ५० ॥ ५१ ॥ ५२ ॥ ५३ ॥ ५४ ॥ ५५ ॥ ५६ ॥ ५७ ॥ ५८ ॥ ५९ ॥ ६० ॥ ६१ ॥ ६२ ॥ ६३ ॥ ६४ ॥ ६५ ॥ ६६ ॥ ६७ ॥ ६८ ॥ ६९ ॥ ७० ॥ ७१ ॥ ७२ ॥ ७३ ॥ ७४ ॥ ७५ ॥ ७६ ॥ ७७ ॥ ७८ ॥ ७९ ॥ ८० ॥ ८१ ॥ ८२ ॥ ८३ ॥ ८४ ॥ ८५ ॥ ८६ ॥ ८७ ॥ ८८ ॥ ८९ ॥ ९० ॥ ९१ ॥ ९२ ॥ ९३ ॥ ९४ ॥ ९५ ॥ ९६ ॥ ९७ ॥ ९८ ॥ ९९ ॥ १०० ॥

श्रीगणेशाय नमः

श्रीगणेशाय नमः

२ अरु सवे अति न्ये हो भानि मनु ध्य ले जा



श्रीगणेश

श्रीगणेशाय नमः

ॐ

ॐ ॐ

ॐ

10

5

0

Cms.

5

10

15

20